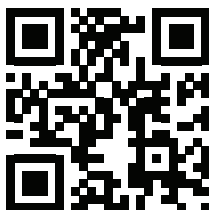

CO DĚLAT...

Povodeň

www.codelat.info

Centrum pro bezpečný stát, o. s.
Praha 2015

CO DĚLAT...

Povodeň

Publikace pro menší obce

Centrum pro bezpečný stát

CO DĚLAT... Povodeň

Publikace pro menší obce

Copyright © Centrum pro bezpečný stát, o. s., Praha 2015; vydání 2.

Vedoucí projektu: Ing. Zdeněk Rathauský

Číslo projektu: VG20122015081

Šéfredaktor: Mgr. Soňa Cempírková

Kolektiv autorů:

Mgr. Soňa Cempírková,
Ing. Zdeněk Rathauský,
Ing. Mgr. Rostislav Richter,
Ing. Marta Spálenková,
Ing. Jarmil Valášek, Ph.D., MBA

Jazyková redakce: Blanka Kroupová

Grafická úprava: Josef Kroupa

Sazba, skeny, litografie: Studio Prestig

Vydání: 2.

ISBN 978-80-905615-1-9

www.ochranaobyvatel.cz

Obsah

Úvod	6
-------------------	----------

Orientace v příručce	7
----------------------------	---

Obecně k povodním	5
-------------------------	---

Oddíl 1

PREVENCE A PŘIPRAVENOST	10
--------------------------------------	-----------

Oddíl 2

REAKCE NA VZNIK POVODNĚ	46
--------------------------------------	-----------

Oddíl 3

OBNOVA ÚZEMÍ PO POVODNI	120
--------------------------------------	------------

DOVĚTEK

Slovo závěrem k projektu CO DĚLAT – povodeň 3D	156
--	-----

Zkratky	158
---------------	-----

Zdroje	160
--------------	-----

Důležité telefonní kontakty	162
-----------------------------------	-----

ÚVOD

Publikace, kterou právě držíte v ruce, je příručkou určenou obcím, které jsou odpovědné za připravenost na mimořádné události, krizové situace a jejich řešení, ochranu obyvatelstva i udržení obnovitelného rozvoje obce. Navazuje na úspěšnou příručku pro širokou veřejnost „Co dělat... aneb kapesní průvodce krizovými situacemi doma i v zahraničí“.

Jako pomocník a praktický průvodce je publikace zpracována především pro potřeby menších obcí při přípravě a při řešení povodňových situací. Měla by pomoci v rychlé orientaci řízením ochrany před povodněmi a povinnostmi obce, které jsou dány právními předpisy České republiky.

Přestože je příručka průvodcem zákonem stanovených povinností obce, nelze ji považovat pouze za odborný technický text, neboť je obohacena o praktické poznatky lidí, kteří se v praxi s těmito situacemi setkávají.

Orientace v příručce

Příručka je členěna do tří hlavních oddílů, se zřetelem na její praktickou využitelnost v jednotlivých etapách řízení protipovodňové ochrany.

1. PREVENCE A PŘIPRAVENOST (strana 10)

2. REAKCE NA VZNIK POVODNĚ (strana 46)

3. OBNOVA ÚZEMÍ PO POVODNI (strana 120)

Všechny kapitoly v oddílech přinášejí na dvou stranách základní legislativní rámec, další dvě stránky pak obsahují otázky a odpovědi k danému tématu. V každé kapitole jsou **symbolem klíče** označeny stěžejní pojmy, ke kterým lze v případě potřeby vyhledat i vytisknout podrobnější informace nebo paragrafované znění příslušného právního předpisu. A jak na to? Stačí na internetových stránkách projektu

www.codelat.info

zadat příslušný numerický klíč. Seznam klíčů je součástí každé kapitoly.

Text je doplněn také tzv. QR kódy, které zabezpečují dostupnost doplňujících informací a klíčových slov pomocí „QR code technology“ – mobilní internet.

Obecně k povodním

První záznamy o povodních na našem území jsou dokumentovány od začátku 12. století. Česká republika má hydrografickou síť o délce přibližně 85 tisíc kilometrů.

Povodeň je přechodné výrazné zvýšení hladiny vodního toku nebo jiných povrchových vod, při kterém již voda zaplavuje území mimo koryto vodního toku nebo dočasně v důsledku vydatných srážek nemůže z území dostatečně odtékat, a působí tím škody.

Typy povodní

1. Přírozené

- Prudké tání sněhové pokrývky
- Dlouhotrvající deště
- Přívalové deště
- Ucpání vodního toku plujícími krami (zimní, jarní)

2. Zvláštní (jiné vlivy)

- Vzniklé poruchou vodního díla (protržení)
- Nouzovým řešením situace na vodním díle

Právní základ ochrany před povodněmi

Základním právním předpisem je
zákon č. 254/2001 Sb., o vodách

Obecně k povodním

Klíčové slovo	
Povodeň	1001
Typy povodní	1002
Zákon o vodách	1003

 1004

Úvodem k oddílu 1

Preventivní a přípravné jsou všechny ty činnosti, které jsou prováděny v době, kdy obec zdánlivě není povodně ohrožena. Všichni ale z minulosti dobře vědí, že i „neškodný“ potůček se může proměnit v dravou, životy mařící řeku, že i vesnice v kopci může být znenadání ohrožena prudkými přívalovými srážkami. Tento oddíl je zaměřen právě na pochopení principů všech opatření a činností, které průběh možné budoucí povodně a její následné dopady pomůžou zmírnit. Orgány obce ostatně za její připravenost na povodně přímo zodpovídají.

Publikace si neklade za cíl poskytnout vyčerpávající pohled do této problematiky, je zúženou praktickou pomůckou pro každého, kdo chce být připraven, protože kdo je připraven, není překvapen.

„Mrlina je zcela nenápadná říčka, která nás až na výjimky ohrožuje prakticky každoročně. Do června 2013 jsem žil v přesvědčení, že nic horšího než leden 2003 nás nemůže potkat, že jsme se naučili s povodní zacházet a že jí umíme čelit. Nikoliv...“

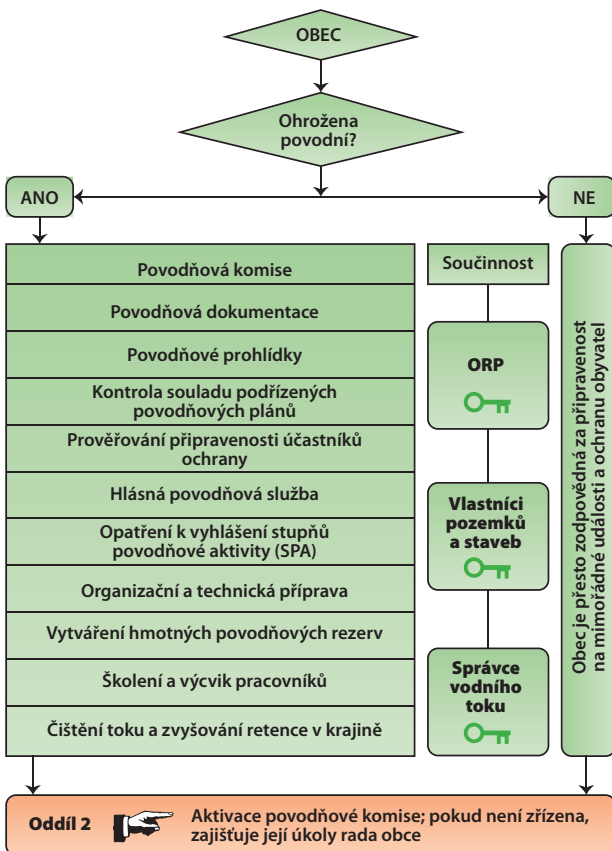
starosta městyse Křinec

Obsah oddílu 1**PREVENCE A PŘIPRAVENOST**

1.1 Schéma činností obce	12
1.2 Ochrana před povodněmi	14
1.3 Úkoly obce v období mimo povodeň.....	18
1.3.1 Povodňové orgány	22
1.3.2 Povodňová dokumentace obce	26
1.3.3 Opatření k vyhlášení SPA	30
1.3.4 Další opatření v rámci prevence a připravenosti	34
1.4 Součinnost obce a dalších subjektů	38
1.5 Náklady na prevenci a připravenost	42

PREVENCE A PŘIPRAVENOST

1.1 Schéma činnosti obce

Klíčové slovo	
ORP – součinnost s obcí	1005
Vlastníci pozemků a staveb – součinnost s obcí	1006
Správce vodního toku – součinnost s obcí	1007

 1008

1.2 Ochrana před povodněmi

Ochranou před povodněmi se rozumí opatření k předcházení a zamezení škod při povodních, jako jsou škody na životech a majetku občanů, společnosti a na životním prostředí, prováděná především systematickou prevencí a realizováním přípravných opatření v rámci připravenosti obce na povodně.

Ochrana před povodněmi

- **Ochrana před povodněmi** se zajišťuje již v období mimo nebezpečí povodně, je zaměřena na předcházení (prevenci), přípravu a zvládnutí **povodňového rizika**
- Opatření přijímaná a také realizovaná v období mimo povodně jsou označována jako **přípravná povodňová opatření** . Zajišťují schopnost včasné a adekvátní reakce účastníků ochrany před povodněmi
- Systematická prevence je zajišťování ochrany před povodněmi preventivními opatřeními

Klíčové slovo	
Ochrana před povodněmi	1009
Povodňové riziko	1010
Přípravná povodňová opatření	1011

 1012

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Je možné získat vymezení oblastí povodňových rizik?

MŽP na webových stránkách www.povis.cz zveřejnilo metodiku tvorby map povodňového nebezpečí a povodňových rizik. Je určena všem odborníkům, pracovníkům státní správy a samosprávy, kteří budou zpracovateli nebo uživateli map povodňového nebezpečí a povodňových rizik a plánů, jak efektivně zvládat rizika vyplývající z povodňového nebezpečí.

Pro obce a jejich povodňové orgány je tato metodika důležitá zejména při získávání podkladů a informací o potřebách a rozsahu opatření proti vzniku povodňových škod; přináší také schémata postupů zaměřených na ohrožená území.

Jaký je rozdíl mezi preventivními a přípravnými opatřeními?

Preventivními opatřeními jsou myšlena opatření, kterými lze v budoucnu při případné povodni zmírnit její škodlivé účinky, snížit škody na majetku a zdraví lidí (čištění říčních koryt, vymezení území pro řízené rozlivy, prohlídky vodních děl atd.). Přípravná opatření jsou sice také prováděna ještě před vznikem povodně, ale znamenají už konkrétní přípravu na aktuální hrozící povodeň (např. nákup pytlů, písku, plničků, organizační zajištění atd.).

Je jejich rozdělení důležité?

Důležitost rozdělení opatření na preventivní a přípravná spočívá spíše v nutnosti si tento rozdíl uvědomit a vnímat správně terminologii, která je obsažena v právních předpisech a využívána odborníky v praxi.

Co znamená pojem „extrémní povodeň“?

Směrodatné limity III. SPA jsou vzhledem k možnému rozsahu povodňových průtoků stanoveny relativně nízko. Při překročení III. SPA již nelze extremitu povodně, i přes její možný značný rozsah, dále rozlišovat. ČHMÚ k vyjádření extremity a nebezpečnosti povodně používá pro hlášené profily pojem „extrémní povodeň“, jeho velikost stanovil jednotně na úrovni Q_{50} .

Kde najít další informace o povodňové problematice?

V dnešní době elektronické komunikace se dají nejaktuálnější data získat nejlépe prostřednictvím internetu, například na těchto stránkách:

- Ministerstvo životního prostředí (www.mzp.cz)
- Portál IS pro veřejnou správu – VODA (voda.gov.cz)
- ČHMÚ (www.chmi.cz)
- Dotčený správce povodí

1.3 Úkoly obce v období mimo povodeň

Pokud v územním obvodu obce existuje možnost vzniku povodně (z historických zkušeností apod.), má obec v období mimo povodeň za úkol zejména důslednou prevenci a přípravu na povodňové situace a zabezpečení všech činností s tím souvisejících.

Úkoly obce jako povodňového orgánu

- Možnost zřízení **povodňové komise**
- Zpracování **povodňové dokumentace**
- Provádění **povodňových prohlídek**
- **Prověřování připravenosti účastníků ochrany**
- **Předpovědní a hlásná povodňová služba**
- **Opatření k vyhlášení SPA**
a vymezení limitů
- **Organizační a technická příprava**
- Vytváření hmotných povodňových rezerv

Obecně lze konstatovat, že obci zůstává odpovědnost za plnění opatření v ochraně obyvatelstva při mimořádných událostech i v případech, kdy územím obce neprotéká vodní tok, nemá zřízenou povodňovou komisi a nemá zpracovávánu povodňovou dokumentaci. S možností vzniku povodně musí vždy počítat a měla by mít připravenou alespoň povodňovou knihu.

Klíčové slovo	
Povodňová komise	1013
Prověřování připravenosti účastníků ochrany	1014
Povodňová dokumentace	1025
Povodňové prohlídky	1015
Hlásná povodňová služba	1016
Opatření k vyhlášení SPA	1033
Organizační a technická příprava	1048
Předpovědní povodňová služba	1017

 1018

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jak zjistit, zda na území obce existuje možnost vzniku povodně?

Tato možnost se dá ověřit z různých historických pramenů v obci (např. kroniky) nebo z příslušných povodňových rizikových map vztahujících se k danému území, popřípadě se informovat u dotčeného správce toku nebo povodí (např. Povodí Vltavy, Moravy, Odry). Nemělo by být podceňováno ani riziko bleskových přívalových povodní, jejichž výskyt nemusel být zatím na území dané obce nikdy zaznamenán.

Musí obec provádět úkoly dle vodního zákona, pokud se nenachází v záplavovém území?

Není-li na území obce zaznamenáno zvýšené riziko vzniku jakéhokoliv typu povodně, obec se nenachází v záplavovém území ani jí neprotéká žádný, byť drobný tok, obec nemůže být nucena tato opatření provádět. Existují však typy povodní, u kterých nelze stoprocentně říct, zda vzniknout nemohou. Proto v zájmu obecné odpovědnosti obce za životy a zdraví lidí, majetek, a v neposlední řadě i životní prostředí, je třeba být na toto možné riziko připraven, znát obecné povinnosti související s ochranou před povodněmi a v rámci prevence mít připravenou alespoň povodňovou knihu.

Kdo nese hlavní odpovědnost za přípravu v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi?

Povinnosti vyplývající z odpovědnosti za přípravu obce na mimořádné události a ochranu obyvatel nesou vždy orgány obce, a to nejen v případě povodní, ale jakékoliv mimořádné události. Protože starosta obce zastupuje obec navenek, je to především starosta, na jehož hlavu v očích veřejnosti tato povinnost padá. Nepodceňujte tedy své povinnosti a dbejte na důslednou prevenci a přípravu obce na povodně!

Jaký je rozdíl mezi předpovědní a hláskou povodňovou službou?

Předpovědní povodňová služba je zajišťována ČHMÚ ve spolupráci se správcí povodí. Poskytuje aktuální informace povodňovým orgánům a dalším účastníkům povodňové ochrany o nebezpečí vzniku povodně a o jejím dalším vývoji (vydávání výstrah a informačních zpráv).

Hlásná povodňová služba pak pracuje na lokální úrovni – je organizována povodňovými orgány obcí. Informuje o vývoji povodňové situace se zřetelem na varování obyvatelstva a předává zprávy a hlášení potřebné k vyhodnocování a k řízení ochrany před povodněmi. K zabezpečení hlásné povodňové služby mohou povodňové orgány obcí v případě potřeby zřídit hlídkovou službu.

PREVENCE A PŘIPRAVENOST

1.3.1 Povodňové orgány

Řízení ochrany před povodněmi na území obce zahrnuje přípravu na povodňové situace na území obcí, kterou zabezpečují povodňové orgány obce. Ty jsou podřízeny povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností.

Povodňové orgány obcí mimo období povodně

- Orgány obcí
- V Praze orgány městských částí

Je-li v územním obvodu obce možnost vzniku povodní

- Rada obce může k plnění úkolů ochrany před povodněmi zřídit **povodňovou komisi**
- Předsedou povodňové komise obce je starosta obce, ten zároveň jmenuje i její členy
- Povodňová komise obce se aktivuje, když nebezpečí povodně přerůstá v povodeň
- Pokud povodňová komise zřízena není, činnost povodňové komise zajišťuje rada obce

Vodoprávní úřad v obci – obecní úřad vykonávající státní správu pro oblast vodního hospodářství dle vodního zákona.

Klíčové slovo	
Povodňové orgány v období mimo povodeň	1019
Povodňová komise	1013
Vodoprávní úřad	1020

 1021

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jaké je přesné vymezení povodňových orgánů obce?

Povodňovými orgány v době mimo povodeň jsou orgány obce, kterými jsou: starosta, zastupitelstvo, obecní úřad, rada obce a eventuálně zvláštní orgány obce. V době povodně je povodňovým orgánem povodňová komise.

Musí mít obec zřízenou povodňovou komisi obce?

Zřízení povodňové komise na úrovni obce zákon neukládá, ale umožňuje. Rada obce tedy může povodňovou komisi zřídit dle vlastního uvážení na základě předchozích zkušeností nebo historické znalosti rizik a ohrožení plynoucích z povodní. Pokud rada obce povodňovou komisi nezřídí, její úlohu v době povodní vykonává sama. V obcích, kde se rada obce nevolí, přebírá její pravomoc sám starosta.

Jaký je rozdíl mezi povodňovými orgány obce a vodoprávním úřadem?

Vodoprávním úřadem je pověřený obecní úřad, který má ve své působnosti oblast vodního hospodářství dle vodního zákona. Povodňové orgány jsou orgány obce, které mají ve své působnosti oblast ochrany před povodněmi dle vodního zákona.

Kdo tedy vykonává úkoly obce v přípravě na povodňové situace?

Přípravu na povodňové situace na území obce mají na starosti povodňové orgány obce dle vodního zákona, tedy orgány obce podle jejich působnosti, v souladu se zákonem o obcích.

Jakým způsobem jsou vydávána opatření, která přijímají povodňové orgány obce?

V období mimo povodeň jsou rozhodnutí povodňových orgánů obcí vydávána podle správního řádu nebo jiným opatřením vyplývajícím z obecně závazných právních předpisů. V době povodně mohou povodňové orgány obcí činit opatření a vydávat operativní příkazy k zabezpečení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i nad rámec povodňových plánů. Tyto příkazy nejsou rozhodnutím podle správního řádu a není proti nim opravný prostředek, pokud byl v době jejich vydání vyhlášen povodňovým orgánem II. nebo III. SPA. Všechna vydaná opatření a vydané příkazy se zapisují do povodňové knihy. Za vyhlášeného krizového stavu jsou tato opatření opatřeními krizovými a rovněž se na ně správní řád nevztahuje.

1.3.2 Povodňová dokumentace obce

Účelem zpracování dokumentace je zejména:

- rozdělení úkolů a činností při provádění opatření k ochraně před povodněmi, postup zajištění včasných informací a zabezpečení povodňových záchranných a zabezpečovacích prací (povodňový plán)
- zabezpečení průkazných a objektivních záznamů o provedených opatřeních k ochraně před povodněmi, o průběhu a způsobu řešení povodně, o příčině vzniku a velikosti škod atd. (vzor povodňová kniha a závěrečná zpráva)

Povodňová dokumentace

- **Povodňový plán**
- **Povodňová kniha**
- **Závěrečná zpráva**

Povodňový plán je významným koordinačním dokumentem usnadňujícím obci reakci na vznik povodně. Jeho zpracování je na posouzení každé obce, ale to, že ho nemá, není důvodem k neplnění dalších protipovodňových opatření vyplývajících z vodního zákona.

Klíčové slovo	🔑
Povodňový plán	1022
Povodňová kniha	1023
Závěrečná zpráva	1024
Vzor – povodňová kniha obce	1045
Vzor – závěrečná zpráva	1049

🔑 1025

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Proč je zpracování dokumentace pro obce důležité?

V případě nastalé povodňové situace je tím, kdo je zodpovědný za ochranu před povodněmi, obec, potažmo její orgány. Zpracovaná dokumentace obci ulehčí činnosti související s řešením těchto situací. Postihne-li území obce povodeň, a obec nemá povodňový plán zpracovaný, měla by mít k dispozici alespoň povodňovou knihu. Její příprava není náročná, ale její důležitost – např. při financování nákladů, zpracovávání závěrečné povodňové zprávy a následné obnově po povodni – je velká.

K čemu slouží údaje v povodňové knize?

Údaje v povodňové knize jsou podkladem pro uznatelnost nákladů a závěrečnou zprávu. Správně vedená povodňová kniha je také dokladem starosty při podání stížnosti nebo trestního oznámení k postupu povodňové komise obce, popř. jí přijatých opatření. Jedná se o pracovní deník, do kterého zapisují starostou obce pověřené odpovědné osoby (členové povodňové komise). Pro identifikaci zapisujícího musí být každý zápis podepsán. Zprávám se přiděluje evidenční číslo (obdobu čísla jednacího) a uvádí se, kde a jak je zpráva založena.

Musí mít obec povodňový plán zpracovaný i v digitální podobě?

Je na obci, zda povodňový plán zpracuje v digitální formě, nebo ho ponechá ve stávající podobě. MŽP podporuje zpracovávání digitálních povodňových plánů, a to včetně výstavby varovacích prvků v rámci protipovodňové ochrany obcí, dotačními programy. Aplikace digitální povodňový plán (dPP) je propojená na všech úrovních – od dPP obce, dPP ORP, dPP kraje až po dPP ČR. Zajišťuje také přímý přístup k informacím podřízených povodňových plánů a umožňuje na všech úrovních zastupitelnost činnosti podřízené povodňové komise. Digitální povodňový plán obce je většinou zpracováván v úzké spolupráci s digitálním povodňovým plánem ORP.

Jak často je potřeba povodňový plán aktualizovat?

Povodňový plán obce by měl být prověřován každý rok, doporučuje se před jarním táním, kdy je riziko povodní nejvyšší. Prověřuje se aktuálnost jeho údajů, především spojení na povodňové orgány, správce vodního toku, správce povodí, složky IZS, orgány krizového řízení a další účastníky ochrany před povodněmi. Tato prověření je nutné dokladovat (změnové listy). Je-li potřeba plán doplnit nebo upravit (např. po povodni), je nutné provést to neprodleně.

1.3.3 Opatření k vyhlášení SPA

V souvislosti s možností vyhlášení stupňů povodňové aktivity je třeba provést další související opatření vyplývající z vodního zákona a vědět, z jakých podkladů, informací a dokumentace obce tato opatření vycházejí.

SPA a směrodatné limity

- **Stupně povodňové aktivity**
- **Směrodatné limity**
- **Hlásné profily**
- **Pomocné hlásné profily**
- **Předpovědní povodňová služba**
- **Hlásná povodňová služba**
- **Lokální výstražné systémy (LVS)**
- Stanovení **záplavových území**
- **Omezení v záplavových územích**

Klíčové slovo	
Stupně povodňové aktivity	1026
Směrodatné limity	1027
Hlásné profily	1028
Pomocné hlásné profily	1029
Předpovědní povodňová služba	1017
Hlásná povodňová služba	1016
Lokální výstražné systémy (LVS)	1030
Záplavová území	1031
Omezení v záplavových územích	1032

 1033

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Je vymezené záplavové území jediným územím v obci, na kterém může dojít k povodni?

Vrátíme-li se k obecné definici povodně, zjistíme, že povodní není jen vylití řeky z koryta nebo protržení hráze vodního díla, ale zahrnuje i bleskové povodně v místech, odkud voda nemůže jednoduše přirozeně odtékat, nebo jiné vážné případy, například prasklé velkokapacitní vodovodní potrubí a další nepředvídatelné situace.

Jak získat příspěvky na budování lokálních výstražných systémů?

Pamatují na to Operační programy životního prostředí – konkrétně prioritní osa 1. Podpora se týká budování, rozšíření a zkvalitnění informačních, hlásných, předpovědních a výstražných systémů na lokální i celostátní úrovni, vytváření digitálních povodňových plánů, zlepšení povodňové ochrany na zastavěných plochách i ve volné krajině a další podpory v oblasti protipovodňových opatření. Právě v Operačním programu životního prostředí je na dotace pamatováno, zde je možné získat významnou dotaci na budování či modernizaci lokálních výstražných systémů. Aktuální termíny výzev můžete sledovat na www.opzp.cz, kde najdete i informace, kdo a kdy může o dotace žádat a jak postupovat.

Jakými způsoby se dá v obci zajistit hlídková služba?

Hlídková služba slouží k zabezpečení činnosti a úkolů hlásné povodňové služby. Zpravidla je zajišťována obecní policií, dobrovolnými hasiči, členy povodňové komise nebo občany žijícími v blízkosti toku.

Musí obec organizovat hlásnou povodňovou službu, když má v hlásném profilu automatickou vodoměrnou stanici?

Na automatizované systémy měření a přenosu údajů z hlásného profilu (kategorie A nebo B) nelze plně spoléhat. Zvláště při povodních dochází k nečekaným výpadkům a poruchám. Obec proto musí sledování a kontrolu hlásného profilu zajistit (tj. odečtení vodního stavu na vodočetné lati a porovnání s údajem webové prezentace, dále pak kontrolu měrného profilu, zda měření není ovlivněno např. vzdutím vody kvůli překážce na toku). V případě potřeby musí obec zřídit hlídkovou službu pro náhradní způsob zajištění a hlášení údajů správci povodí, resp. ČHMÚ. Doporučená četnost kontroly hlásného profilu A nebo B je 1× denně při dosažení I. SPA nebo výstraže ČHMÚ, 2× denně při dosažení nebo vyhlášení II. SPA a 3× denně nebo častěji při dosažení nebo vyhlášení III. SPA.

1.3.4 Další opatření v rámci prevence a připravenosti

Organizační a technická příprava zahrnuje přípravná opatření ke zmírnění průběhu povodně a jejích škodlivých následků a dopadů. Jde o zabezpečení spojení, stanovení odpovědnosti, postupů a konkrétních opatření (např. personální obsazení povodňové komise, její materiálně technické vybavení, získávání informací, příprava na provedení evakuace...).

Vytváření hmotných povodňových rezerv je zabezpečení různého vybavení potřebného při řešení povodně nebo následné obnově, prováděné k zajištění základních funkcí na území (např. pytle, písek, plničky, úklidové a desinfekční prostředky, zajištění čerpadel, vysoušečů).

Další opatření

- **Organizační a technická příprava**
- Vytváření hmotných povodňových rezerv

Klíčové slovo	
Organizační a technická příprava	1048

 1034

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jaká jsou nejdůležitější opatření v rámci organizační a technické přípravy?

Všechna opatření v rámci organizační přípravy tvoří jednotný celek, který přispívá ke kvalitní připravenosti na povodně. Velkou pozornost je třeba věnovat zejména důsledným aktualizacím kontaktů na správce vodních toků a další důležité účastníky a organizace podílející se na řešení povodňové situace.

Jak postupovat při vytváření hmotných povodňových rezerv?

V rámci přípravy na povodně je třeba určit, co může povodeň v obci zasáhnout a ohrozit – lidské životy a zdraví, majetek nebo životní prostředí – a jaká technika, resp. síly a prostředky, bude potřeba pro provedení protipovodňových opatření a povodňových zabezpečovacích a záchranných prací. Jedná se především o vybavení jednotky SDH obce, dále vozidla, stroje, čerpadla, vysoušeče a další vybavení (pytle, písek, plničky, lopaty, kolečka, úklidové, ochranné a desinfekční prostředky atd.). Potřebné vybavení obec pořizuje z vlastních finančních prostředků, může využít i grantové programy a dotační tituly kraje nebo např. MŽP, MZe. Je na zvážení obce, které konkrétní rezervy zakoupí předem. Pro zajištění technických prostředků lze uzavřít smlouvy či dohody s PO a FO, které

můžou při řešení povodňových situací konkrétním výčtem okamžitě dostupných prostředků a mechanizace významně přispět.

Co jsou zásoby pro humanitární pomoc?

Humanitární pomoc může být poskytnuta obcí, občany, neziskovými organizacemi a HZS krajů; o humanitární pomoc je možné požádat u příslušné obce s rozšířenou působností.

Zásoby pro humanitární pomoc jsou účelové státní rezervy poskytované SSHR. Slouží pro první období rozsáhlých povodní – zajišťují nezbytné životní potřeby fyzických osob, které vlivem krizové situace zůstaly bez potřebných věcných prostředků nutných k přežití poté, co byly evakuovány nebo zůstaly v zasaženém místě k ochraně osobního a společného majetku nebo k zamezení vzniku dalších škod na něm. Jejich vyžádání se předpokládá v situacích, kdy povodní postižená obec není schopna tyto prostředky poskytnout z vlastních zdrojů.

1.4 Součinnost obce a dalších subjektů

Při ochraně před povodněmi na území obce je třeba myslet i na ostatní účastníky ochrany před povodněmi, kterými jsou například vlastníci pozemků a staveb v záplavovém území a správci vodních toků, a **organizovat a prověřovat jejich připravenost** .

Vlastníci pozemků a staveb

- Zajišťují, aby nebyly zhoršovány odtokové podmínky a průběh povodně
- Vlastníci movitého majetku na **vodních tocích** nebo v záplavových územích jsou povinni dbát o jeho umístění tak, aby nebránil odtoku velkých vod nebo nebyl odplaven

Správci vodních toků

- Zpracovávají odborná stanoviska k povodňovým plánům obcí
- Navrhují příslušným orgánům, aby uložily potřebná opatření na ochranu před povodněmi

Mezi další subjekty ochrany před povodněmi patří povodňové orgány **ORP** , které jsou ze zákona nadřízeny povodňovým orgánům obce. ORP má v rámci ochrany před povodněmi řadu povinností vymezených vodním zákonem.

Klíčové slovo	
Prověřování připravenosti účastníků ochrany	1014
Vodní toky	1035
ORP – součinnost s obcí	1005
Vlastníci pozemků a staveb – součinnost s obcí	1006
Správce vodního toku – součinnost s obcí	1007

 1036

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jakým způsobem vyzvat vlastníky pozemků a staveb k odstranění předmětů a zařízení, které mohou zhoršit průběh povodně?

DNa základě povodňových prohlídek mohou povodňové orgány vyzvat vlastníky pozemků, staveb a zařízení v záplavovém území k odstranění těch předmětů a zařízení, které můžou zhoršit odtokové poměry nebo ucpat koryto níž po toku. Pokud tito vlastníci výzvy ve stanovené lhůtě neuposlechnou, uloží tuto povinnost nařízením. Za nesplnění povinnosti hrozí vlastníkovvi pokuta až 500 000 Kč.

Jak často má obec nárok žádat od obce s rozšířenou působností odborné školení pracovníků povodňových orgánů?

Dle § 79 zákona č. 254/2000Sb, vodní zákon, je povinnost ORP organizovat školení povodňových orgánů obcí, ale četnost školení není zákonem stanovena. Záleží tedy na povodňovém orgánu konkrétní ORP, jak často bude pro povodňové orgány obcí ve svém správním obvodu školení organizovat a jakým způsobem bude školení provedeno. Vždy by měla školení proběhnout po komunálních volbách, tedy s příchodem nových starostů do funkcí, dále pak po povodních, pokud se vyskytly při jejím řešení nedostatky, nebo kdykoliv na žádost obce.

Jak spolupracuje obec a ORP na provádění povodňových prohlídek?

Povodňové prohlídky vodních toků ve správním obvodu ORP svolávají a provádějí povodňové orgány příslušných ORP (za účasti starosty, tajemníka povodňové komise, zástupců životního prostředí) ve spolupráci se správcem příslušného vodního toku a zástupcem obce. Zástupce kraje se prohlídek účastní dle významnosti vodního toku či po domluvě s povodňovým orgánem ORP. Do prohlídek jsou podle možnosti zapojeni i vlastníci nemovitostí nebo majetku, který za povodně může zhoršit odtokové poměry. Starostům obcí doporučujeme mít o provedených povodňových prohlídkách přehled a v případě potřeby vyzvat povodňové orgány ORP nebo správce příslušného vodního toku k jejich provedení.

Provádí školení také další subjekty?

Na vyžádání nebo po domluvě jsou školení prováděna ve spolupráci se zástupci povodňových orgánů krajů, správců příslušných povodí, ČHMÚ či jiných účastníků ochrany před povodněmi. Školení provádějí také HZS krajů v rámci přípravy starostů obcí na řešení mimořádných událostí (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému).

1.5 Náklady na prevenci a připravenost

Připravenost na povodně s sebou nese řadu plánovaných i mimořádných nákladů, které mohou být hrazeny z různých prostředků:

- obce mohou činit opatření k přímé ochraně majetku na svém území
- náklady na **povodňové zabezpečovací práce** na vodních tocích nesou správci vodních toků, náklady na povodňové zabezpečovací práce na vodních dílech nesou vlastníci těchto vodních děl
- další náklady mohou nést i **PO a FO** v rámci ochrany vlastního majetku

Náklady obce na opatření na ochranu před povodněmi

- Vytváření hmotných povodňových rezerv
- Obce si hradí opatření na ochranu před povodněmi samy ze svého rozpočtu, mají ale i možnost **požádat o příspěvky** . Opatření můžou být částečně hrazena z těchto zdrojů:
 - stát a kraje
 - dotace EU
 - vlastníci majetku, který je těmito opatřeními chráněn

Klíčové slovo	🔑
Náklady obce na opatření na ochranu před povodněmi	1040
Povodňové zabezpečovací práce	1041
Náklady PO a FO	1042
Příspěvky na opatření	1043

🔑 1044

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jak snížit povodňové škody v obci?

Dk eliminaci škod je třeba riziko vzniku povodně na území obce včas rozpoznat, být obezřetný a nepodceňovat výstrahy ČHMÚ, sledovat množství srážek, údaje o stavu vody z hlásných vodoměrných stanic a včas vyhlásit odpovídající SPA. Pokud možno vycházejte ze zkušeností z minulých povodní – jaká výška hladiny v daném místě vodního toku a v dostatečné vzdálenosti před obcí odpovídala rozsahu zaplaveného území obce (např. na vodoměrné tyči, ale může to být i vlastní pomocná značka na vhodném stavebním objektu). Nezapomeňte varovat starosty sousedních obcí, zvláště obce po toku. Znalost zaplaveného území vč. časového průběhu umožňuje starostovi varovat a informovat ty, kterých se povodeň bude dotýkat, a umožní jim učinit potřebná preventivní opatření k eliminaci škod (např. vyklizení objektu, výstavba protipovodňových hrází).

V jakém rozsahu a jak plánovat finanční prostředky na opatření v rámci ochrany před povodněmi?

Plánování finančních prostředků na ochranu před povodněmi není pevně stanoveno, potřebné částky obce plánují ve svém rozpočtu dle § 86 vodního zákona. Měly by se odvíjet od rizika ohrožení obce povodněmi (riziko vzniku, typy a četnost povodní), jejich rozsahu a závažnosti následků, vyjádřených počtem ohrožených osob

a hodnotou ohroženého majetku, a také od možných škod způsobených na životním prostředí. Aby náklady na protipovodňovou ochranu měly nějaký efekt, měly by finanční prostředky být menší než uchráněná hodnota, ale vždy by měl být brát v potaz počet povodní ohrožených osob. S ohledem na tyto skutečnosti by mělo být zvažováno povolování výstavby v záplavovém území; zde vystavěné objekty zhoršují průběh a následky povodně také na dalším území.

Jak žádat vlastníky majetku, který je chráněn opatřeními obce v ochraně před povodněmi, o příspěvek na tato opatření?

Žádat vlastníky o příspěvek umožňuje § 86 vodního zákona. Prakticky by bylo možné žádat PO či FO, které mají na ochraně majetku a zachování výroby či provozu před povodněmi vlastní zájem. Vzhledem k tomu, že vlastník nemá zákonnou povinnost přispívat, bude vždy na domluvě mezi orgány obce a konkrétním vlastníkem, zda dobrovolně obci na vybudování protipovodňových opatření přispěje. Výše příspěvku vlastníka se může odvíjet od hodnoty uchráněného majetku. Příspěvek může poskytnout také příslušný správce vodního toku.

Úvodem k oddílu 2

Období řešení aktuálně hrozící povodně, popřípadě řešení již probíhající povodně, je technicky i organizačně velmi náročné. Proto je třeba důsledně dbát na organizaci a plnění úkolů, opatření v průběhu povodně řešit podle aktuální situace, a pokud možno při tom vycházet i ze zkušeností z minulých povodní.

Oddíl je rozdělen do dvou základních částí, a to na období nebezpečí povodně a samotné povodně. V obou těchto částech je naznačeno přehledné schéma činností, na které obec a ostatní účastníci povodňové ochrany musejí brát zřetel. V navazujících kapitolách jsou tyto činnosti podrobněji rozpracovány. Na každou kapitolu navazují otázky a odpovědi, které uživateli a čtenáři přiblíží problematiku z dalších úhlů pohledu.

„Při hrozící povodni je nejdůležitější zachovat klid a osobní přístup k občanům. Všechny dotčené osobně obcházíme, vysvětlujeme aktuální situaci i nejbližší předpověď a připomínáme, co by se mělo nejdříve zabezpečit. Osvědčilo se nám to víc, než když ve dvě hodiny ráno vyhlásíme poplach a vyděsíme obec.“

místostarostka obce Plav

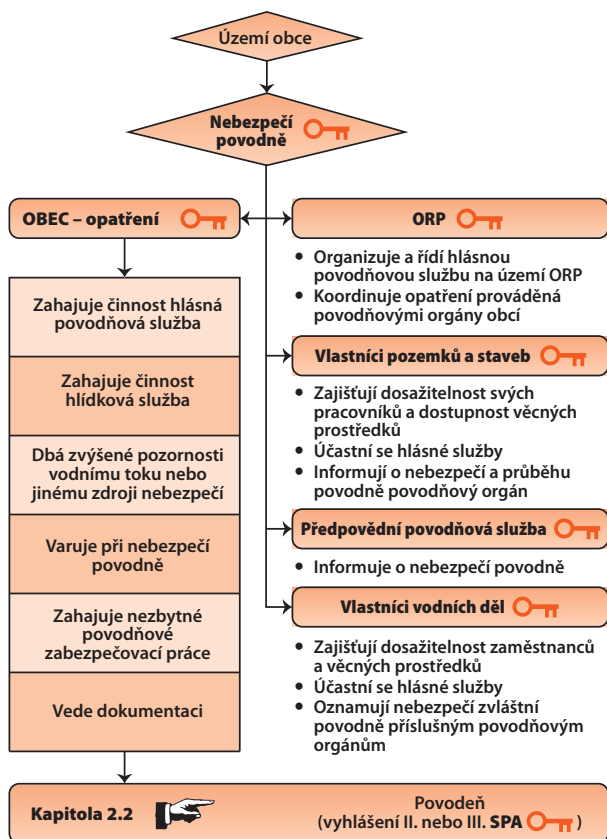
Obsah oddílu 2

REAKCE NA VZNIK POVODNĚ

2.1 Nebezpečí povodně – schéma činnosti	48
2.1.1 Nebezpečí povodně – I. SPA.	50
2.1.2 Opatření a povinnosti obce při nebezpečí povodně	54
2.1.3 Ostatní účastníci v situaci nebezpečí povodně	58
2.2 Povodeň – schéma činnosti.	62
2.2.1 Vyhlášení II. SPA nebo III. SPA.	64
2.2.2 Varování a informování o povodni.	68
2.2.3 Prognózy a sledování průběhu povodně	72
2.2.4 Povodňová opatření za povodně.	76
2.2.4.1 Povodňové zabezpečovací práce	80
2.2.4.2 Povodňové záchranné práce	84
2.2.4.3 Zabezpečení náhradních funkcí a služeb v obci	88
2.2.5 Kompetence povodňových orgánů obcí.	92
2.2.6 Úkoly povodňových orgánů obcí.	96
2.2.7 Ostatní účastníci a jejich povinnosti za povodně	100
2.2.8 Dokumentace obce za povodně	104
2.2.9 Nasazení sil a prostředků.	108
2.2.10 Možnost vyhlášení krizového stavu	112
2.2.11 Náklady na opatření při povodni.	116

REAKCE NA VZNIK POVODNĚ

2.1 Nebezpečí povodně – schéma činnosti

Klíčové slovo	
Nebezpečí povodně	1103
Vlastníci pozemků a staveb – součinnost s obcí	1006
Předpovědní povodňová služba	1017
Vlastníci vodních děl – součinnost s obcí	1126
ORP – součinnost s obcí	1005
Opatření obce	1104
SPA	1026

 1102

2.1.1 Nebezpečí povodně – I. SPA

Při nebezpečí povodně nastává první stupeň povodňové aktivity, tzv. stav bdělosti (ten se na rozdíl od dalších stupňů povodňové aktivity povodňovými orgány nevyhlašuje).

Stav bdělosti je vázán na směrodatné limity. Těmi jsou zpravidla vodní stavy nebo průtoky v **hlásných profilech** na vodních tocích a jejich stoupající tendence, popřípadě mezní nebo kritické hodnoty jiného jevu (denní úhrn srážek, hladina vody v nádrži, vznik ledových nápěchů a zácp, chod ledu apod.).

První stupeň povodňové aktivity

První stupeň povodňové aktivity (stav bdělosti) nastává:

- při nebezpečí **přírozené povodně**
- vydáním výstražné informace **předpovědní povodňové služby**

Klíčové slovo	
Hlásné profily	1028
Stupeň povodňové aktivity	1026
Typy povodní (přirozená povodeň)	1002
Předpovědní povodňová služba	1017

 1103

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jak se obec o nebezpečí povodně dozví?

Informování o nebezpečí povodně se vydává formou výstrahy ČHMÚ. V rámci systému předávání hlášení povodňové orgány ORP předávají povodňovým orgánům obcí ve svém správním obvodu výstražné informace a zprávy ČHMÚ vč. zpráv správců vodních toků a jiných významných informací. ORP může k předávání informací obcím využít cestu OPIS HZS kraje na základě dohody, nebo je-li tento způsob uveden v povodňovém plánu ORP. Informace (výstraha) je zveřejňována i v hromadných sdělovacích prostředcích (TV, rozhlas), na webových stránkách ČHMÚ, internetu, v tisku apod.

Kdo sleduje hlášené profily a další mezní nebo kritické hodnoty vodního toku?

Povodňové orgány obce jsou v rámci sledování situace na vodním toku povinny zabezpečovat hlášenou povodňovou a hlídkovou službu. Provedení aktivace a samotná činnost hlášené povodňové a hlídkové služby je uvedena v povodňovém plánu obce. Dále jsou na vybraných místech vodních toků automatické měřicí stanice, které prostřednictvím SMS oznamují dosažení mezních hodnot vybraným zástupcům povodňových orgánů. Není-li zástupce obce zařazen do seznamu příjemců SMS, je třeba o to požádat příslušného správce (ČHMÚ nebo příslušný správce povodí). Protože počet

příjemců automatické SMS je kapacitně omezen, může si předání informace zajistit např. u dispečinku správce povodí nebo prostřednictvím ORP.

Jak je to s informováním o nebezpečí přívalových povodní?

Meteorologické předpovědi ČHMÚ zatím nedokážou přesně a spolehlivě lokalizovat, kde spadnou očekávané krátkodobé (1 až 3 hodiny trvající) přívalové lokální srážky, které způsobují náhlé přívalové povodně bez ohledu na to, zda územím protéká vodní tok. ČHMÚ pouze vydá povodňovou výstražnou informaci o nebezpečí výskytu přívalových srážek v určité oblasti. Lokalizace centra takových srážek není ve většině případů možná, k tomu je třeba umístit na daném území automatické srážkoměrné stanice. Povodňová vlna má na malých vodních tocích velmi rychlý nástup nebo srážky odtékají mimo trvalou říční síť, takže se povodňová vlna v hlásných profilech vodoměrných stanic s automatickým hlášením stavu buď neprojeví, nebo se projeví až se zpožděním. Hlásná služba je proto do značné míry závislá na činnosti povodňových orgánů obcí v místě přívalových srážek.

2.1.2 Opatření a povinnosti obce při nebezpečí povodně

Při nebezpečí povodně se zpravidla povodňová komise neaktivuje, nebezpečí povodně je považováno za období mimo povodeň, a tudíž jsou povodňovými orgány orgány obcí.

Opatření a povinnosti obce při nebezpečí povodně

- Zahájit činnost **hlásné povodňové služby** 🔑
- Zřídit a zahájit činnost **hlídkové služby** 🔑
- Věnovat zvýšenou pozornost **vodnímu toku** 🔑 či jinému zdroji povodňového nebezpečí
- Informovat o **nebezpečí povodně** 🔑 **povodňové orgány** 🔑 sousedních obcí a povodňový orgán ORP
- Zabezpečit **varování** 🔑 PO a FO
- Zahájit nezbytné **povodňové zabezpečovací práce** 🔑 a provádět další opatření dle povodňových plánů
- Provádět záznamy v **povodňové knize** 🔑

Orgány obcí provádějí jednotlivá opatření a činnosti vždy v závislosti na konkrétní situaci a jejím vývoji a s ohledem na opatření uvedená v povodňovém plánu obce.

Klíčové slovo	
Hlásná povodňová služba	1016
Hlídková služba	1016
Vodní toky	1035
Nebezpečí povodně	1103
Povodňové orgány	1021
Varování	1101
Povodňové zabezpečovací práce	1041
Povodňová kniha	1023

 1104

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jaké údaje a skutečnosti na vodním toku mohou na hrozící povodeň upozornit?

Kromě hlásných profilů, kde jsou sledovány směrodatné limity (SPA), je důležité sledovat stav a průtočnost koryt, propustků a mostů (ucpání naplaveninami, špatný technický stav), stav ochranných hrází, nátrží a průrv, rozlivy a povrchové odtoky. Je třeba mít informace o vodních dílech (tj. přehradách, rybnících, jezerech...) a dalších objektech na vodních tocích, které mohou významně ovlivnit průběh a následky povodní především vůči obyvatelstvu a majetku.

Kdy by mělo být provedeno varování obyvatelstva?

Varování obyvatelstva je třeba provést v předstihu, aby nedošlo k ohrožení životů, zdraví a majetku. Obec ze zákona nese za včasné informování a ochranu obyvatelstva odpovědnost, a proto by nebezpečí povodně neměla podceňovat. S ohledem na tuto skutečnost je třeba včas aktivovat hláskou službu, nastavit předávání informací o vzniku a průběhu povodně, a to včetně včasného předávání informací mezi povodňovými orgány sousedních obcí, především těm obcím, které leží níž po toku. Blíží-li se povodeň, zvláště hrozí-li reálné nebezpečí ohrožení obyvatel obce a majetku, mohou povodňové orgány k informování PO a FO využít varovací prostředky, které má k dispozici obec ve svém správním

obvodu. O nebezpečí povodně jsou PO a FO informováni také cestou hromadných sdělovacích prostředků (TV, rozhlas), webových stránek ČHMÚ, internetu, deního tisku apod. Ne vždy je bohužel možné varování v dostatečném časovém předstihu provést (např. při přívalových povodních).

Jaké povodňové zabezpečovací práce mohou být v situaci nebezpečí povodně zahájeny?

Záleží na konkrétní situaci a jejím předpokládaném vývoji a rozsahu, hrozbě reálného vzniku, a k jakému typu povodně se nebezpečí povodeň vztahuje. Také záleží na časových možnostech. Práce a opatření by měly být provedeny tak, aby zmírnily průběh povodně a její následky. Zahájit lze např. odstraňování překážek na vodním toku, rozrušování ledových nápěchů a zácp, přípravu na provizorní uzavírání protržených hrází a přípravu na eventuální instalaci protipovodňových hrází podle povodňových plánů. Povodňové orgány obce v době nebezpečí povodně mohou provedení těchto prací uložit dohodou nebo formou správního řízení. Příkaz však mohou vydat až v době povodně (tedy při vyhlášení II. nebo III. SPA).

2.1.3 Ostatní účastníci v situaci nebezpečí povodně

Podle konkrétní situace plní úkoly při ochraně před povodněmi, postupují v souladu s povodňovými plány a jejich vlastní dokumentací k řešení povodní.

Ostatní účastníci a jejich povinnosti při nebezpečí povodně

- **Vlastníci pozemků a staveb**
- **Vlastníci vodních děl** (dále jen VD)
- **Správci vodních toků**
- **Správci povodí**

Dalšími subjekty podílejícími se na ochraně před povodněmi jsou například:

- **Předpovědní povodňová služba** , která informuje povodňové orgány, popřípadě ostatní účastníky ochrany před povodněmi, o:
 - nebezpečí vzniku povodně
 - o jejím vzniku a dalším nebezpečném vývoji
 - o hydrometeorologických prvcích tato nebezpečí definujících.
- Povodňový orgán ORP, který je nadřízený povodňovým orgánům obcí, zabezpečuje opatření a činnosti v rámci řízení ochrany před povodněmi ve svém územním obvodu dle zákona o vodách.

Klíčové slovo	
Vlastníci pozemků a staveb – součinnost s obcí	1006
Vlastníci vodních děl – součinnost s obcí	1126
Správce vodního toku – součinnost s obcí	1007
Předpovědní povodňová služba	1017
Správci povodí	1139

 1107

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Kdo plní úkoly a povinnosti vlastníka vodního díla na rozestavěném vodním díle?

Na rozestavěných stavbách, které se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně, plní úkoly vlastníka stavebník, tzn. stavebník musí zajistit, aby nebyly zhoršovány odtokové podmínky a průběh povodně, a plnit úkoly dle § 85 vodního zákona.

S kým mohou povodňové orgány obce při nebezpečí povodně spolupracovat?

Vedle povodňového orgánu ORP jsou to podle potřeby ostatní účastníci ochrany před povodněmi. Povodňové orgány obce si mohou upřesnit informace o možném vzniku povodně i dalším nebezpečném vývoji např. na dispečinku správce příslušného povodí, který má 24hodinový provoz.

Může obec při dokumentování průběhu povodně využívat materiály o průběhu povodně zpracované správcem vodního toku?

Správci vodních toků zabezpečují dokumentování průběhu povodně na vodních tocích. Po povodni zpracovávají zprávu o povodni a předávají ji povodňovému orgánu ORP, příslušnému správci povodí a pracovišti ČHMÚ. Pokud není tato zpráva veřejně přístupná, povodňové orgány obce si ji mohou pro potřeby úkolů při

ochraně před povodněmi vyžádat. Zprávu o průběhu povodně zpracovává po povodni i správce postiženého povodí a ČHMÚ.

**Lze přikázat vlastníkům pozemků a staveb,
aby odstranili předměty a zařízení,
které mohou průběh povodně zhoršit?**

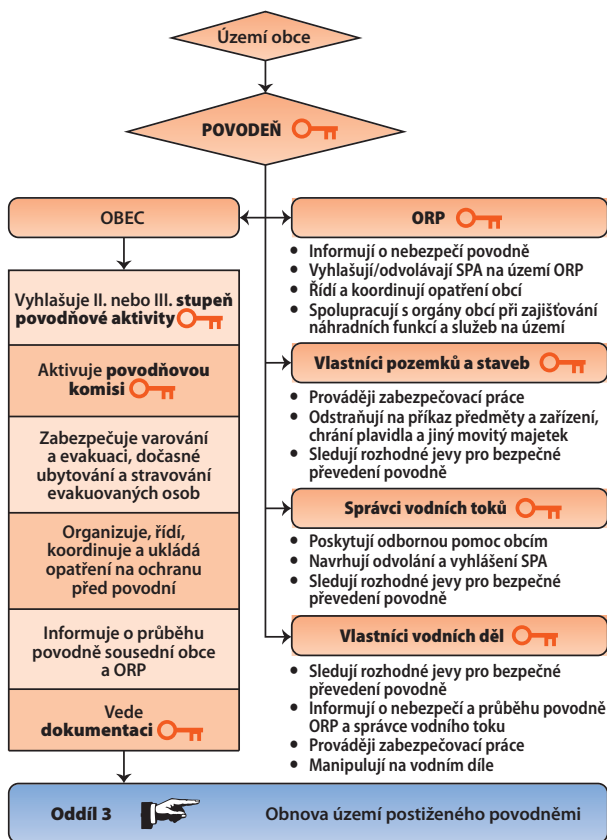
Vodní zákon (§ 85) umožňuje povodňovému orgánu při II. a III. SPA uložit vlastníkům pozemků a staveb povinnost odstranit předměty a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta vodního toku, bez ohledu na to, zda již povodeň nastala. Příkaz však mohou vydat až v době povodní (tedy při vyhlášení II. nebo III. SPA). Již v době nebezpečí povodně zajišťují vlastníci dosažitelnost svých pracovníků a dostupnost věcných prostředků k provádění povodňových zabezpečovacích prací a prověřují jejich připravenost (dostupnost) podle povodňového plánu objektu.

Kdy je aktivována hlásná a hlídková služba ORP?

Povodňové orgány ORP aktivují hlásnou a hlídkovou službu v souvislosti s vývojem situace a vlastním povodňovým plánem. Spíše výjimečně bude aktivována v době nebezpečí povodně.

REAKCE NA VZNIK POVODNĚ

2.2 Povodeň – schéma činností

Klíčové slovo	
Povodeň	1001
Stupně povodňové aktivity	1026
Povodňová komise	1013
Dokumentace obce za povodně	1128
ORP – součinnost s obcí	1005
Vlastníci pozemků a staveb – součinnost s obcí	1006
Správci vodních toků – součinnost s obcí	1007
Vlastníci vodních děl – součinnost s obcí	1126

 1108

2.2.1 Vyhlášení II. SPA nebo III. SPA

Povodeň začíná vyhlášením II. nebo III. **SPA** . Vyhláší a odvolávají je povodňové orgány obce ve svém správním obvodu, současně informují subjekty uvedené v povodňovém plánu obce a povodňový orgán ORP. Povodní je rovněž situace, kdy stav nebo průtok vody v příslušném profilu (nebo srážka) dosáhl směrodatné úrovně pro některý ze SPA podle povodňového plánu příslušného územního celku.

II. SPA – prováděná opatření

- Aktivuje se **povodňová komise** obce a další účastníci ochrany před povodněmi
- Uvádějí se do pohotovosti prostředky na provádění **povodňových zabezpečovacích prací**
- Provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně

III. SPA – prováděná opatření

- Provádějí se **povodňové zabezpečovací práce** podle **povodňových plánů**
- Provádějí se podle potřeby povodňové **záchranné práce**
- Provádí se podle potřeby **evakuace**

Pokud je vyhlášen III. SPA bez předchozího vyhlášení II. SPA, jsou realizována i opatření uvedená ve II. SPA.

Klíčové slovo	
Povodeň	1001
SPA	1026
Povodňová komise	1013
Povodňové zabezpečovací práce	1041
Povodňový plán	1022
Povodňové záchranné práce	1109
Evakuace	1110

 1111

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Co když už byl příslušný SPA vyhlášen nadřízeným povodňovým orgánem ORP v jeho územním obvodu?

Vyšší povodňový orgán, tzn. povodňová komise ORP, kraje, nebo ústřední povodňová komise, je oprávněn vyhlásit II. nebo III. SPA a převzít řízení ochrany před povodněmi v rozsahu, který si stanoví v souladu s příslušným povodňovým plánem. V případě, že je SPA nadřízeným povodňovým orgánem vyhlášen, jsou povodňové orgány obce oprávněny přijímat opatření a vydávat příkazy k provedení povodňových záchranných prací a opatření, vyjma těch, které v rámci řízení převzal vyšší povodňový orgán.

Na základě čeho vyhláší povodňové orgány obce II. nebo III. SPA?

Příslušné SPA vyhláší povodňové orgány obce podle směrodatných limitů, které jsou uvedeny v povodňových plánech obcí. Dále na základě zprávy předpovědní nebo hlášené povodňové služby, doporučení správce vodního toku, oznámení vlastníka vodního díla, popřípadě další skutečnosti charakterizující míru povodňového nebezpečí. Zpravidla se jedná o vodní stavy nebo průtoky v hlášených profilech vodních toků, mohou to být i mezní a kritické hodnoty jiného jevu (např. vlastní značky výše hladiny vodního toku na mostech, zaplavení určených míst apod.)

Co když žádný povodňový orgán

II. ani III. SPA nevyhlásí?

Pokud nebyl vyhlášen II. nebo III. SPA, ale stav nebo průtok vody v příslušném profilu (nebo dešťové srážky) dosáhl směrodatné úrovně pro některý z těchto SPA podle povodňového plánu obce (příslušného povodňového orgánu), je tato situace – přechodně se výrazně zvýšila hladina vodního toku nebo povrchové vody, kdy voda zaplavuje území mimo jeho koryto a může způsobit škody – rovněž povodní. Pozor na oprávnění povodňových orgánů, které se váže nikoliv obecně k povodni, ale k vyhlášení II. nebo III. SPA.

Co se stane, pokud nadřízený povodňový orgán

II. nebo III. SPA ve svém územním obvodu odvolá?

Pokud byl nadřízeným orgánem II. SPA odvolán a povodňový orgán obce nemá vyhlášen II. nebo III. SPA, měl by dále přijímat opatření postupem daným správním řádem. Vydat příkaz v rámci mimořádných opatření je povodňový orgán oprávněn až po vyhlášení II. nebo III. SPA (§ 77 vodního zákona).

2.2.2 Varování a informování o povodni

Informování o vzniku a průběhu povodně

- **Předpovědní povodňová služba** informuje **povodňové orgány** o vzniku povodně a o jejím dalším nebezpečném vývoji
- **Hlásná povodňová služba** informuje povodňové orgány o vývoji povodňové situace. Předává zprávy a hlášení potřebná k jejímu vyhodnocování a k řízení opatření na ochranu před povodněmi
- Povodňové orgány obcí informují o průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí a povodňový orgán ORP

Varování obyvatelstva

- Varování obyvatelstva při nebezpečí povodně a za povodně patří mezi základní opatření obce
- Varováno je obyvatelstvo jak v místě očekávané povodně, tak v místech ležících níž na **vodním toku**
- Za varování obyvatelstva odpovídá starosta obce
- Povodňové orgány obcí zabezpečují varování právnických a fyzických osob v územním obvodu obce. K varování využívají sirény, SMS, rozhlas nebo jiné v místě dostupné prostředky

Klíčové slovo	
Předpovědní povodňová služba	1017
Povodňové orgány	1021
Hlásná povodňová služba	1016
Vodní toky	1035
Varování	1101

 1112

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jak zajistit varování obyvatel náhradním způsobem v případě poruchy sirén?

Pro případ poruchy standardního systému je nutné mít vždy připravený náhradní způsob varování a informování obyvatel. Varování náhradním způsobem může probíhat prostřednictvím složek IZS, tlampači, osobním stykem, mobilním telefonem... Zvláštní pozornost je třeba věnovat handicapovaným, především sluchově postiženým občanům, mít o nich přehled a na náhradní varování a informování těchto osob se včas připravit. Pro kontakt s okolními obcemi a institucemi je doporučeno mít pro případ výpadku služeb zřízenou i náhradní elektronickou poštu dostupnou z jiného počítače.

Jakým způsobem obec získá informaci o vydání předpovědní výstražné informace nebo informační zprávy?

Předpovědní výstražné informace i informační zprávy jsou předávány prostřednictvím e-mailů cestou OPIS HZS kraje povodňovým orgánům kraje a ORP podle specifikace ohroženého zemí. Protože je nutné zálohovat jejich doručení, jsou informace hlášené a předpovědní povodňové služby zasílány povodňovým orgánům kraje a ORP i přímo z ČHMÚ a od správce povodí. Obce jsou závislé na systému předávání výstražných a informačních zpráv od ORP, popřípadě OPIS HZS kraje.

Je na posouzení povodňového orgánu ORP, zda a pro které obce je daná informace potřebná. Vždy musí být předány výstrahy ČHMÚ o výskytu nebezpečných jevů a oznámení vodohospodářského dispečinku správce povodí o překročení II. nebo III. SPA. Obce si s místně příslušným OPIS HZS kraje mohou dojednat posílání SMS s oznámením o vydání výstrahy či oznámení (text výstrahy je k dispozici na webu ČHMÚ a vodohospodářském informačním portálu). Zasilání výstražných SMS z automatických měřicích stanic, umístěných na území obce, je možné v době přípravy dohodnout s místně příslušnou pobočkou ČHMÚ. Aktivně vyhledávat informace si starostové mohou na webu ČHMÚ i správce povodí, a přinášejí je také hromadné sdělovací prostředky.

Stačí sledovat informace o stavu na vodních tocích a dosažených SPA na webových stránkách ČHMÚ nebo správce povodí?

Za povodní má obec podle situace zajistit i kontrolu hlášených profilů s automatickým předáváním dat v terénu pro případ, že by měření bylo ovlivněno např. ucpáním průtočného profilu nebo ledovými jevy, a to bez ohledu na to, kdo je provozovatelem vodoměrné stanice.

2.2.3 Prognózy a sledování průběhu povodně

Prognózami neboli předpověďmi průběhu povodně se zabývá **předpovědní povodňová služba** , kterou zajišťuje ČHMÚ spolu se správci příslušných povodí. Sledování průběhu povodně zajišťuje **hlásná povodňová služba** . K jejímu zabezpečení povodňové orgány zřizují **hlídkovou službu** .

Sledování průběhu povodně

- Monitorování míst, kde voda již zaplavuje území mimo **koryto vodního toku** a může způsobit škody
- Získávání informací, kde voda může způsobit škody, protože:
 - z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat
 - je její odtok nedostatečný
 - dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod

Při sledování průběhu povodně je třeba důsledně kontrolovat zastavěná území, resp. **aktivní zónu záplavového území** , z hlediska nebezpečnosti povodňových průtoků.

Klíčové slovo	
Předpovědní povodňová služba	1017
Hlásná povodňová služba	1016
Vodní toky	1035
Záplavová území	1031
Hlídková služba	1016

 1113

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Co jsou a co obsahují výstrahy ČHMÚ

Klíčovým prvkem předpovědní služby ČHMÚ jsou výstrahy před blížícím se nebezpečným meteorologickým nebo hydrologickým jevem. Výstražné zprávy obsahují informace o typu předpovídaného jevu, míře jeho nebezpečnosti (extremitě) a časové a prostorové (územní) lokalizaci.

Jak fungují výstrahy ČHMÚ a dá se na ně spolehnout?

Varovné hlášení může ČHMÚ vydat až 24 hodin před povodní, může to ale být jen několik hodin, a dokonce i pár minut (u přívalových dešťů) předem. Varovná hlášení vycházejí z předpovědí a prognóz, které nemusejí být zcela přesné, přesto by neměla být podceňována. Proto je třeba sledovat situaci (meteo i hydrologickou) a informovat se například na webu ČHMÚ.

Lze účinně předpovídat přívalové povodně?

Možnosti předpovídání přívalových povodní jsou velmi silně omezeny, a to vzhledem k prudké dynamice vývoje konvekční oblačnosti, která je původcem přívalových srážek. I když se meteorologické podmínky pro vznik silných přívalových srážek dají poměrně úspěšně předpovědět, přesnou lokalizaci výskytu, trvání a intenzitu přívalových srážek, a tím i oblast eventuálního výskytu přívalových povodní, pomocí standardních

meteorologických modelů (např. ALADIN) predikovat v podstatě nelze.

Proto se předpovědní služba zatím omezuje na stanovení tzv. potenciální míry rizika vzniku přívalových povodní. Vychází při tom z aktuálního stavu nasycenosti území (povodí).

Proč je včasné monitorování v průběhu povodně a získávání informací z terénu důležité?

Důsledné monitorování a sledování průběhu povodně (především vývoj na vodním toku a předpoklad rozsahu zaplaveného území) je důležité pro včasné varování a informování PO a FO na území obce. Závisí na něm organizování povodňových zabezpečovacích a záchranných prací, které pak pomůžou zabránit zbytečnému ohrožení životů a zdraví osob a škodám na majetku i životním prostředí. Tyto informace mimo jiné poskytnou víc času, který je potřebný k vybudování povodňových hrází, vyklizení nemovitostí, zabezpečení možného úniku nebezpečných látek, přípravu a zajištění evakuace obyvatel i zvířat atd.

2.2.4 Povodňová opatření za povodně

Povodňová opatření jsou opatření prováděná za povodně. Tato opatření jsou prováděná jak povodňovými orgány obcí nebo nadřízenými povodňovými orgány, tak dalšími účastníky povodňové ochrany.

Povodňová opatření

- Činnost **hlásné povodňové služby** 🔑
- Činnost **hlídkové služby** 🔑
- Vykližení **záplavových území** 🔑
- Řízené ovlivňování **odtokových poměrů** 🔑
- **Zabezpečení náhradních funkcí a služeb v obci** 🔑
- **Povodňové záchranné práce** 🔑
- **Povodňové zabezpečovací práce** 🔑
- Označení a uzavření nebezpečných oblastí a míst

Klíčové slovo	
Hlásná povodňová služba	1016
Záplavová území	1031
Odtokové poměry	1106
Povodňové záchranné práce	1109
Povodňové zabezpečovací práce	1041
Hlídková služba	1016
Zabezpečení náhradních funkcí a služeb v obci	1132

 1120

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Je nutné při povodni zajistit činnost obecního úřadu?

Činnost obecního úřadu je třeba zajistit tak, aby i za povodně mohl plnit své povinnosti; v době vyhlášení krizového stavu je třeba výkon státní správy zabezpečit v nezbytně nutném rozsahu. V rámci připravenosti obce na mimořádné události/krizové situace by mělo být zajištění činnosti úřadu řešeno s ohledem na to, zda budova OÚ je nebo není zasažena povodní.

Kde se občané dozvědí o uzavírkách komunikací?

Komunikace uzavírá policie nebo příslušná správa a údržba silnic v případě jejich neprůjezdnosti. Důvodem může být zaplavení komunikace, sesuv půdy, poškození, nebo např. špatný technický stav mostu, ohrožení záplavovou vlnou apod. Stav na železnici sleduje a neprůjezdné úseky uzavírá Správa železničních dopravních cest. Ve spolupráci s ČD zajišťuje i náhradní autobusovou dopravu. Úplné i částečné uzavírky silnic a železnic jsou uvedeny na webových stránkách:

- Policie ČR
(<http://aplikace.policie.cz/dopravni-informace/>)
- Ministerstva dopravy
(<http://www.dopravni-info.cz/>)
- ČD
(<http://www.cd.cz/cd-online/vyluky/default.php>)

Jakým způsobem probíhá řízené ovlivňování odtokových poměrů?

Následky povodní lze zmírnit řízeným ovlivňováním odtokových poměrů na vodních dílech správnými manipulacemi. Rozhodnutí činí provozovatelé vodních děl v souladu s manipulačními řády. V případě, že je nutné provést mimořádné manipulace, schvalují je příslušné povodňové komise s ohledem na dopad manipulace pod vodním dílem, a to vč. zohlednění přítoků do vodního toku pod vodním dílem. V případě, že hrozí protržení hráze, je možné manipulací zvýšit odtok tak, aby odpuštěním došlo k bezpečnému snížení hladiny. Ne-li manipulace možná, je nutné přistoupit k řízenému protržení hráze, při kterém voda odeče do volného území a neohroží životy, popřípadě i majetek.

Co znamená termín: voda odtéká z vodního díla bezpečnostním přelivem?

Každé vodní dílo má tzv. bezpečnostní přeliv. Dosáhne-li vodní hladina jeho výše, odtéká stejný objem vody, jako přitéká. Bezpečnostní přeliv tedy slouží jako ochrana proti přelití hráze, při povodni umožňuje bezpečný odtok přebytečné vody přes hráz. Aby se zamezilo případnému ucpání, staví se před přelivnou hranu česle.

2.2.4.1 Povodňové zabezpečovací práce

Cílem **povodňových zabezpečovacích prací** za povodně je zmírnění jejího průběhu a škodlivých následků.

Typické povodňové zabezpečovací práce

- Odstraňování překážek ve **vodním toku** a v profilu objektů (propustky, mosty)
- Instalace protipovodňových zábran
- Ochrana koryta a břehů proti narušování povodňovým průtokem a zajišťování břehových nátrží
- Opatření proti přelití ochranných hrází
- Opatření proti protržení ochranných hrází a provizorní uzavírání protržených hrází
- Rozrušování ledových nápěchů a zácp ve vodním toku
- Opatření zajišťující stabilizaci území před sesuvy půdy

Povodňové zabezpečovací práce zajišťují správci vodních toků na vodních tocích a vlastníci dotčených objektů, popřípadě další subjekty podle povodňových plánů nebo na příkaz **povodňových orgánů** .

Klíčové slovo	
Povodňové zabezpečovací práce	1041
Vodní toky	1035
Povodňové orgány	1021

 1121

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jaké prostředky mohou být při povodňových zabezpečovacích pracích využívány?

Pracovní síly a věcné prostředky (stroje a zařízení) k provedení nejnutnějších povodňových zabezpečovacích prací na vodních tocích jsou povinni si zajistit správci vodních toků, na vodních dílech vlastníci vodních děl. Vlastníci pozemků a staveb, které se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně, zajišťují pracovní síly a věcné prostředky k zabezpečení svých předmětů a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta vodního toku. (Příklady: bagr – kolový, speciální pro čištění koryta, potápění polen/klád; nákladní automobily – valníkové, sklápěčkové, autojeřáby...).

Kdo koordinuje provedení povodňových zabezpečovacích prací?

V případě, že je třeba provést povodňové zabezpečovací práce, které mohou ovlivnit odtokové podmínky a průběh povodně, musejí být koordinovány subjektem, který tyto práce provádí, a to ve spolupráci s povodňovou komisí ORP, popřípadě kraje, a s příslušným správcem povodí vodního toku nebo celého povodí. Povodňové zabezpečovací práce na vodních dílech zařazených do I. nebo II. kategorie se projednávají s osobou pověřenou prováděním technicko-bezpečnostního dohledu, pokud nehrozí nebezpečí z prodlení.

Jak postupovat při sesuvu půdy?

Pokud při povodních hrozí nebo dojde ke svahovým sesuvům půdy nebo skalnímu řícení, které jsou následkem enormních dešťových srážek, měli by občané kontaktovat příslušný obecní úřad – odbor životního prostředí, stavební úřad a Českou geologickou službu (ČGS) zřízenou u Ministerstva pro místní rozvoj, popřípadě oblastního geologa. Otázku dalšího postupu pak konzultují a provádějí podle jejich pokynů ve spolupráci se složkami IZS. Připouští-li závěr prvotního průzkumu možnost sesuvu, je potřeba neprodleně zjistit, zda rizikovou oblast nekřížuje plynové potrubí nebo produktovod; pokud ano, je třeba kontaktovat správce a zvážit odpojení, aby při případném poškození potrubí nemohlo dojít k výbuchu nebo ekologické havárii.

Inženýrskogeologické, hydrogeologické a geotechnické průzkumy a posudkový servis oblastních geologů a specialistů ČGS jsou organizovány Správou oblastních geologů. Posudky jsou zpracovávány na vyžádání státní správy i samosprávy. Pokud ČGS při povodních aktivuje krizovou linku, je na ni možné 24 hodin denně případy možných sesuvů hlásit. K posouzení dané situace budou do terénu vysíláni experti ČGS.

2.2.4.2 Povodňové záchranné práce

Povodňové záchranné práce v případech, kdy jsou ohroženy lidské životy nebo hospodářské zájmy, kterými jsou doprava, zásobování, spoje a zdravotnictví, zajišťují **povodňové orgány** ve spolupráci se **složkami IZS** .

Typické povodňové záchranné práce

- Záchrana životů a majetku na bezprostředně ohrožených nebo již zaplavených územích je soustředěna zejména na:
 - **varování** a informování obyvatelstva
 - **evakuaci obyvatelstva**
 - péči o obyvatelstvo po nezbytně nutnou dobu
 - zachraňování majetku, zvířat a jejich přemístění mimo ohrožené území

Organizace povodňových záchranných prací je zpracována v **povodňových plánech** .

Evakuaci osob z povodní ohroženého území organizuje starosta obce, podle potřeby spolupracuje s velitelem zásahu. Za krizové situace vede obecní úřad evidenci evakuovaného obyvatelstva a postupuje ji ORP.

Klíčové slovo	
Povodňové záchranné práce	1109
Povodňové orgány	1021
Složky IZS	1122
Varování	1101
Evakuace	1110
Povodňový plán	1022
OPIS IZS	1117

 1124

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jak může obec ovlivnit záchranu veřejného a soukromého majetku?

Povodňové orgány obce zajistí výstavbu protipovodňových hrází a provedení dalších protipovodňových opatření v obci v souladu s povodňovým plánem. Cílem je ochránit před zaplavením soukromý, veřejný i obecní majetek včetně infrastruktury obce.

Důležitým úkolem povodňového orgánu obce je včasné varování a informování o nebezpečí povodně nebo o vzniku povodně. Jsou-li včas varovány, mohou PO a FO okamžitě začít pracovat na záchraně majetku vlastními silami. Vyvézt automobily mimo ohrožené území, pokud možno na vyvýšená místa neohrožená povodněmi, by mělo patřit mezi první kroky.

Je možné k provedení povodňových záchranných prací využít Armádu ČR?

Kromě základních složek IZS může být k provedení povodňových záchranných prací, především v případě, pokud hrozí nebezpečí z prodlení, použita Armáda ČR. Nasazení sil a prostředků Armády ČR se vyžaduje cestou **OPIS IZS** . Hrozí-li nebezpečí z prodlení, pak přímo u velitele vojenského útvaru nebo náčelníka vojenského zařízení, který je nejblíže místu pohromy.

Musí občané uposlechnout, je-li evakuace nařízena?

Tím, že nařízení evakuace ignoruje, ohrožuje občan nejen sám sebe, ale i potenciální záchranáře. Je proto důležité, aby starosta obce zdůrazňoval nutnost evakuace a trval na jejím provedení. Pokud je evakuace nařízena v době krizového stavu, jedná se o krizové opatření, za jeho neuposlechnutí je možné uložit sankci dle krizového zákona.

Jakým způsobem se vede a k čemu slouží evidence evakuovaných osob?

Evidence evakuovaného obyvatelstva se vede v případě vyhlášení krizového stavu, pokud toto opatření bylo uvedeno v rozhodnutí hejtmána/vlády o jeho vyhlášení. Při krátkodobé evakuaci (do 3 dnů) stačí evidovat pouze počty evakuovaných osob, při evakuaci s předpokladem trvání víc než 3 dny je nutné vést evidenci evakuovaného obyvatelstva v rozsahu vyžadovaném krizovým zákonem. Tato evidence se podle pokynů předává na krizový štáb příslušné ORP a dále cestou HZS krajů na krizový štáb kraje a MV. Evidence je pak využívána například pro přiznání sociálních dávek, dávek v nouzi, mimořádné finanční pomoci evakuovaným, k zajištění potřeb evakuovaných, ale i při hledání pohřešovaných osob apod.

2.2.4.3 Zabezpečení náhradních funkcí a služeb v obci

Zabezpečení náhradních funkcí a služeb jsou opatření k zajištění dopravy, zásobování, zdravotních služeb a **nouzového přežití obyvatelstva** v postižené obci.

Opatření zahrnují:

- nouzové ubytování
- zásobování základními potravinami
- náhradní nebo nouzové zásobování pitnou vodou
- nouzové dodávky energií
- zajištění provizorní dopravní dostupnosti
- organizování **humanitární pomoci**

Humanitární pomoc je poskytována a přijímána k uspokojování základních životních potřeb obyvatelstva a k obnově území postižených mimořádnou událostí, a to formou věcných nebo finančních prostředků, služeb nebo speciálních prací. Je obvykle krátkodobá, reaguje na momentální krizi a je poskytována jen po dobu, dokud postižená oblast není schopna z větší části fungovat samostatně.

Klíčové slovo	
Nouzové přežití obyvatelstva	1119
Humanitární pomoc	1131
Veřejná služba	1138
Zákon o vodovodech a kanalizacích	1316

 1132

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Kde se opatření nouzového přežití obyvatelstva uskutečňují?

Opatření nouzového přežití navazují na evakuaci obyvatelstva z povodňi zaplaveného území (péče o evakuované obyvatelstvo může být i mimo postiženou obec), nebo jsou realizována přímo v obci, jejíž území bylo povodňi postiženo (výpadky energií, poškození zdroje pitné vody, omezené zásobování obchodní sítě...).

Jaké základní potraviny je nutné zajistit?

Při narušení systému zásobování obyvatelstva v obci nebo při evakuaci velkého počtu obyvatel do míst nouzového ubytování je nezbytné zajistit a organizovat mimořádné dodávky do obchodní sítě či stanovených výdejních míst – přednostně jde o pekařské, masné a mléčné výroby.

Jaký je rozdíl mezi náhradním a nouzovým zásobováním pitnou vodou?

Není-li možné zajistit v obci zásobování pitnou vodou, zajišťuje náhradní zásobování pitnou vodou vlastními silami a prostředky provozovatel. Obecní úřady v přenesené působnosti rozhodují o povinnosti **veřejné služby** provozovatele (**zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích**) k zajištění náhradního

zásobování na území obce, pokud obec není provozovatelem.

V případě, že provozovatel není schopen náhradní zásobování vodou zajistit, musí starosta a obecní úřad zabezpečit tzv. nouzové zásobování pitnou vodou. Termín nouzové zásobování vodou znamená zabezpečení pitné vody pro obyvatelstvo v množství nezbytném pro jeho přežití, a to po nezbytně nutnou dobu potřebnou pro obnovení funkce běžného zásobování pitnou vodou (např. cisterny, balená pitná voda). Jestliže není obec schopna nouzové zásobování zajistit, obrátí se o pomoc na příslušnou ORP nebo kraj.

Kterým subjektům je nutné přednostně zajistit základní funkce a služby?

Na území obce se přednostně zabezpečuje zásobování základními komoditami pro školská, zdravotnická, sociální a podobná stálá zařízení. Není-li to v silách obce, vyžádá si starosta pomoc příslušné ORP. U zařízení, jejichž zřizovatelem je obec, může podle závažnosti situace (např. zajištění pitné vody, el. energie) a možnosti zajištění náhradní péče o klienty dojít i k přerušení provozu po nezbytně nutnou dobu.

2.2.5 Kompetence povodňových orgánů obcí

Po dobu povodně jsou **povodňovými orgány obcí**

 povodňové komise obcí nebo rada obce.

Kompetence povodňových orgánů obcí

- Vyhlašují a odvolávají II. a III. **SPA**
- Zajišťují se složkami IZS povodňové práce
- Činí opatření a vydávají operativní příkazy k zabezpečení **ochrany před povodněmi**
- Při **povodni** jsou povodňové orgány nebo jimi pověřené osoby oprávněny vstupovat v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a do objektů za účelem provádění **povodňových záchranných a zabezpečovacích prací**

Orgány státní správy a jiné orgány jsou povinny povodňovým orgánům na jejich výzvu pomáhat při zajišťování řízení ochrany před povodněmi.

Povodňový orgán obce může požádat povodňový orgán ORP o převzetí řízení ochrany před povodněmi v případě, že vlastními silami není schopen tuto ochranu zajistit.

Klíčové slovo	
Povodňové orgány	1021
Povodňová komise	1013
SPA	1026
Povodňové záchranné práce	1109
Ochrana před povodněmi	1009
Povodňové zabezpečovací práce	1041
Povodeň	1001

 1114

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Povodňové komise mají mimořádné pravomoci přijímat opatření a vydávat příkazy k zabezpečení ochrany před povodněmi. Kdy tato pravomoc vzniká?

Mimořádné pravomoci povodňových orgánů, resp. povodňových komisí, na jejichž základě mohou přijímat opatření a vydávat příkazy, vznikají až v době povodně. Tato opatření i příkazy mohou být v odůvodněných případech provedena i nad rámec platných povodňových plánů. Mimořádné pravomoci začínají platit vyhlášením II. nebo III. SPA a končí odvoláním těchto stupňů. Což je další důvod, proč je vyhlášení příslušného stupně povodňové aktivity důležité.

Jak při povodni vodákům zabránit ve splouvání vodních toků?

Povrchové vody k plavbě je podle vodního zákona možné užívat pouze tak, aby nedošlo k ohrožení bezpečnosti osob. Podmínky pro užívání povrchových vod k plavbě jsou dány vyhláškou Ministerstva dopravy č. 241/2002 Sb. Ustanovení § 4 odst. 2 této vyhlášky nedovoluje užívat povrchové vody k plavbě po dobu vyhlášeného II. a III. SPA, nestanoví-li zvláštní předpis jinak. Plavidla během povodňové aktivity musejí být v chráněných místech zabezpečena tak, aby nedošlo k jejich uvolnění. Starosta může na potřebných místech, např. ve vodáckých kempech, zajistit vyvěšení této informace.

Při vyhlášení krizového stavu může být vodákům zabráněno splouvat vodní toky také vydáním krizového opatření podle krizového zákona „Zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezených místech nebo území“ (jeho provedení je konkretizováno např. ve formě zákazu vstupu, pobytu a pohybu osob vyjma složek IZS a orgánů krizového řízení). Platí v zaplavených územích a v místech, kde může dojít důsledkem povodně k ohrožení životů a zdraví osob. Rovněž se jedná o zákaz splouvání rozvodněných řek na člunech, raftech a jiných plavidlech, které k ohrožení životů a zdraví osob může vést. Příslušníci Policie ČR a HZS ČR o tom informují provozovatele vodáckých kempů, informace je zveřejněna i v rámci vyhlášení krizového stavu.

Proč má obec hlásit nasazení vlastní jednotky sboru dobrovolných hasičů?

Starosta je oprávněn k provedení povodňových záchranných prací v obci nasadit jednotku SDH zřizovanou touto obcí. Nasazení je povinen (starosta nebo velitel jednotky) nahlásit co nejdříve (nejpozději do 3 dnů) příslušnému OPIS HZS kraje. Tato jednotka je nyní určena pro potřeby starosty obce, současně je vyřazena z nasazení OPIS HZS kraje na jiném území. Seznam zasahujících jednotek je mimo jiné podkladem pro případné proplacení vzniklých nákladů.

2.2.6 Úkoly povodňových orgánů obcí

Obec, respektive její povodňové orgány v rámci svých kompetencí, zabezpečuje úkoly při ochraně před povodněmi včetně opatření ochrany obyvatelstva.

Úkoly povodňových orgánů obcí

- Organizují a zabezpečují **hláskou povodňovou a hlídkovou službu** 🔑
- Zabezpečují **varování** 🔑 PO a FO
- Zabezpečují **evakuaci** 🔑 a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaných občanů
- **Zajišťují nutnou hygienickou a zdravotnickou péči** 🔑
- Organizují náhradní zásobování, dopravu a další **povodní narušené funkce na území** 🔑
- Organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů
- Vyžadují v případě potřeby od orgánů, PO a FO **osobní a věcnou pomoc** 🔑
- Informují o průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí a povodňový orgán příslušné ORP
- Vedou záznamy v **povodňové knize** 🔑

Klíčové slovo	
Varování	1101
Evakuace	1110
Zajištění nutné hygienické a zdravotní péče	1115
Osobní a věcná pomoc	1116
Povodňová kniha	1023
Zabezpečení náhradních funkcí a služeb v obci	1132
Hlásná povodňová služba	1016

 1118

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jakým způsobem se nařizuje evakuace?

Evakuaci může nařídit starosta obce, povodňová komise nebo velitel zásahu, kterým může být velitel jednotky SDH obce nebo příslušník HZS kraje. Nařízení evakuace musí být zaznamenáno v povodňové knize nebo jinde, kde se dokumentuje průběh, činnosti a opatření provedená při povodních. Jedním ze způsobů evakuace je vyvedení – jde o krátkodobé ohrožení, po jeho pominutí evakuace končí a lidé se vracejí domů (pominutí hrozby protržení hráze). Starosta dále může nařídit evakuaci, při které je nutné zajistit dopravní prostředky, ubytování, stravování a další nezbytné potřeby k nouzovému přežití obyvatelstva po dobu jejího trvání. Je-li vyhlášen krizový stav a předpoklad trvání evakuace je delší než 3 dny, je nezbytné zajistit hlášení přechodného pobytu evakuovaných OÚ obce a ORP.

V jakém časovém sledu je třeba provádět opatření na ochranu obyvatelstva?

Varování a informování obyvatel o možné povodni je třeba provádět s dostatečným předstihem, ale věcné informace musejí obyvatelé mít i v průběhu povodně. Evakuace z povodní ohroženého území následuje okamžitě, nebo postupně – záleží na vývoji situace. Podle připravených plánů je třeba zajistit nouzové přežití obyvatel v podmínkách, které v obci právě jsou,

eventuálně občany ubytovat v obcích povodněmi nepostižených. K zajištění nouzového přežití obyvatel je možné využít humanitární pomoc.

Jaká je úloha neziskových organizací?

Neziskové organizace od začátku rozsáhlejších povodní monitorují a zjišťují potřeby humanitární pomoci, poté zajišťují humanitární pomoc postiženým občanům. V poslední době je činnost neziskových organizací v době krizového stavu koordinována, přesto se může stát, že obec navštíví i několik neziskových organizací (mohou zde mít např. své stálé rodiny, o které pečují i během roku). Proto by starosta měl mít přehled o potřebách obce (co je potřeba a v jakém množství) a o konkrétní pomoci (komu, kde, jakým způsobem), kterou si může prostřednictvím neziskových organizací nebo krizového štábu ORP vyžádat. Předejde tím situaci, kdy je obci poskytnuta např. zbytečná humanitární pomoc nebo dobrovolníci, které nepotřebuje. Další monitoring je směřován k sociologickému průzkumu ohledně poskytnutí finanční pomoci povodní postiženému obyvatelstvu.

2.2.7 Ostatní účastníci a jejich povinnosti za povodně

Ostatní účastníci ochrany před povodněmi se mimo jiné podílejí:

- na zabezpečení **hlásné povodňové služby** 🔑
- na **povodňových zabezpečovacích pracích** 🔑

Ostatní účastníci ochrany
před povodněmi

- **Vlastníci pozemků a staveb** 🔑
- **Správci vodních toků** 🔑
- **Vlastníci vodních děl** 🔑
- **Správci povodí** 🔑

Přestupky a správní delikty při porušení povinností při ochraně před povodněmi 🔑 definuje vodní zákon.

Dalším účastníkem ochrany je **povodňový orgán ORP** 🔑, který v případě potřeby převezme řízení ochrany před povodněmi na základě žádosti povodňového orgánu obce nebo z vlastního rozhodnutí. Povodňový orgán obce však zůstává dále činný.

Povodňové orgány ORP dále plní úkoly naznačené v úvodním schématu a další dle zákona o vodách.

Klíčové slovo	
Hlásná povodňová služba	1016
Povodňové zabezpečovací práce	1041
Vlastníci pozemků a staveb – součinnost s obcí	1006
Správci vodních toků – součinnost s obcí	1007
Vlastníci vodních děl – součinnost s obcí	1126
Správci povodí	1139
Přestupky a správní delikty při porušení povinností	1140
ORP – součinnost s obcí	1005

 1127

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jak se obec dozví o situaci a stavu na vodním díle?

Vlastníci vodních děl (uživatelé) jsou povinni sledovat na vodních dílech všechny jevy rozhodné pro bezpečné převedení povodně a účastnit se hlásné povodňové služby. Informují o nebezpečí, průběhu povodně a provedených manipulacích, které průběh povodně ovlivňují, povodňový orgán ORP, správce vodního toku, správce povodí, pracoviště ČHMÚ a HZS kraje. Při nebezpečí zvláštní povodně vlastník navrhuje příslušnému povodňovému orgánu vyhlášení SPA.

Platí povinnosti vlastníků vodních děl i pro vlastníky malého vodního díla (IV. kategorie)?

Vlastník malého vodního díla (IV. kategorie) se hlásné povodňové služby účastní rovněž. Měl by tedy znát kontaktní údaje pro operativní spojení s dalšími subjekty hlásné povodňové služby a informovat o nebezpečí a průběhu povodně, zejména o poruše stavu hráze, funkce přelivných a výpustných objektů apod. Cestou hlásné povodňové služby je starosta obce informován o situaci a stavu malého vodního díla. Bohužel vlastníci vodních děl IV. (někdy i III. kategorie) v době povodní svoje činnosti často opomíjejí.

Musejí hlásné povodňové a hlídkové služby obcí podávat hlášení ORP?

S ohledem na odpovědnost a informovanost územně příslušného povodňového orgánu ORP je nutné předávat informace z hlásné povodňové a hlídkové služby obce, pokud byla aktivována. Předávání informací má být nastaveno podle pokynu MŽP v povodňovém plánu obce a má být i v souladu s příslušným povodňovým plánem ORP.

Jakým způsobem má obec řešit odstranění překážek na vodním toku?

Odstranit překážku bránící nebo ovlivňující průtok (spadlé stromy či zachycené a v místě se hromadící plovcové předměty, zřízení stavby do vodního toku apod.) je povinen správce vodního toku nebo vlastník pozemku, stavby. Jestliže taková situace nastane, je třeba informovat příslušný subjekt a vydat příkaz k odstranění překážky. V případě potřeby je také možné informovat příslušný OPIS HZS kraje nebo velitele zásahu, zvláště pokud jsou přímo ohroženy životy, zdraví nebo majetek osob. Překážka nebude odstraněna v případě, že by mohly být ohroženy životy a zdraví zasahujících.

2.2.8 Dokumentace obce za povodně

Účelem dokumentace je zabezpečení průkazných a objektivních záznamů o průběhu povodně, o nařízení a provedení **povodňových zabezpečovacích a záchranných prací** , **likvidačních prací** a **opatření k ochraně před povodněmi** , o příčině vzniku a velikosti škod a o jiných okolnostech souvisejících s **povodní** . K tomu slouží zejména záznamy v povodňové knize.

Povodňová kniha

- Do povodňové knihy se zapisují všechna přijatá opatření a vydané příkazy. Musí být přístupná k nahlédnutí osobám vykonávajícím působnost místně příslušných povodňových orgánů a umožňovat dálkový přístup
- **Povodňové orgány obcí** mají za povinnost vést záznamy v povodňové knize

Dokumentací o povodni jsou také průběžné záznamy vodních stavů a orientačních hodnot rychlostí a průtoků, zaměřování a zakreslování záplavy, fotografické snímky a video záznamy.

Klíčové slovo	🔑
Ochrana před povodněmi	1009
Povodeň	1001
Povodňová kniha	1023
Povodňová kniha – vzor	1045
Povodňové orgány	1021
Povodňové zabezpečovací práce	1041
Povodňové záchranné práce	1109
Likvidační práce	1129

🔑 1128

OTÁZKY A ODPOVĚDI

K čemu slouží dokumentace průběhu povodně?

Jak už otázka napovídá, slouží k dokumentování průběhu a postupu činností pro závěrečné vyhodnocení povodně a pro úpravu povodňového plánu obce. Je důležitým podkladem pro případ, že je nutné prošetřit postupy a opatření přijatá povodňovým orgánem obce, ale i pro uznatelnost a proplacení nákladů. Je také dokladem pro oprávněnost následného uplatnění proplacení nákladů za provedení opatření při žádosti o krajskou či státní dotaci.

Proč se musí všechny zápisy v povodňové knize podepisovat?

Jedná se o autorizaci zápisu. Ten, kdo zápis provedl, odpovídá za jeho správnost a úplnost, což je důležité zejména pro případ, že by přijaté opatření zapříčinilo problémy, čelilo se stížnosti občanů apod.

Jakými dalšími způsoby je možné povodeň dokumentovat?

Ne každá obec leží na vodním toku a má zřízenou povodňovou knihu. Alternativou, jak zdokumentovat průběh a postup řešení například bleskových povodní způsobených extrémními srážkami, je vedení tzv. „Deníku o mimořádné události“, nebo veškeré údaje uvádět v „Knize o zásahu“ (vede ji velitel zásahu).

V dokumentaci musí být vždy uvedeny veškeré důležité skutečnosti a opatření přijatá k řešení situace.

Za další evidenční a dokumentační práce jsou považovány:

- označení nejvýše dosažené hladiny vody – stačí provádět viditelně barvou, osazení pevných značek se zaměřením dle normy provádí ČHMÚ ve spolupráci se správcem povodí; údaj o nejvýše dosažené hladině musí být zaznamenán v povodňovém plánu
- fotografická, popř. video dokumentace – vždy je třeba uvést čas a místo pořízení
- zprávy o prohlídkách po povodni a souhrnné zprávy o průběhu povodně.

Proč jsou důležité fotografie a video záznamy?

Následky povodní je vhodné dokumentovat také fotografiemi nebo video záznamy, pořízenými na stejném místě v době povodně a po opadnutí vody. Fotografie slouží k dokladování vzniklé škody, hrozby ohrožení, míry zaplavení nemovitostí. Fotografie budou podkladem např. pro poskytnutí finančních prostředků povodní postiženým občanům nebo dokladem k oprávněnosti žádosti o dotace.

2.2.9 Nasazení sil a prostředků

Hlavní zásadou při provádění **povodňových záchranných** a **likvidačních prací** je zajistit prostředky vlastními zdroji a v rámci své působnosti. Další síly a prostředky jsou zajišťovány ve spolupráci se **složkami IZS**, vyžadována může být také osobní a věcná pomoc od orgánů, právnických a fyzických osob. Provedení těchto prací včetně vyžádání sil a prostředků je nutné vždy zapsat do **povodňové knihy**, popřípadě deníku o mimořádné události nebo knihy o zásahu.

Přehled sil a prostředků

- HZS ČR
- Policie ČR
- ZZS krajů
- **Jednotky požární ochrany** (jednotky SDH)
- Armáda ČR
- Právnícké a fyzické osoby v územním obvodu

Nasazení vlastní jednotky **SDH obce** povodňovým orgánem je nutné hlásit OPIS HZS kraje.

Klíčové slovo	🔑
Vyžádání sil a prostředků	1100
Povodňové záchranné práce	1109
Likvidační práce	1129
Složky IZS	1122
Povodňová kniha	1023
Jednotky požární ochrany	1130
SDH obce	1206

🔑 1135

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Kdo v průběhu povodně zabezpečuje veřejný pořádek a bezpečnost v obci?

Na zajištění veřejného pořádku v obci se podílí starosta obce, a to vč. personálního a organizačního zabezpečení evakuace, nouzového přežití apod. K zajištění veřejného pořádku má starosta k dispozici městskou nebo obecní policii (je-li zřízena) a je oprávněn vyzvat PO a FO k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci. Dojde-li v obci k narušení veřejného pořádku, které nebude zvládnutelné silami a prostředky obce (např. rabování), budou na základě požadavku starosty obce posíleny o hlídky Policie ČR nebo k této činnosti určené hlídky Armády ČR.

Jaký je rozdíl mezi povodňovými záchrannými, likvidačními a obnovovacími pracemi?

Povodňové záchranné práce jsou bezprostředně prováděná opatření v ohrožených nebo již zaplavených oblastech k záchraně životů a majetku.

Likvidačními pracemi rozumíme činnosti k odstranění bezprostředních následků povodně, které je nutné vykonat bez zbytečného odkladu. Stejně jako záchranné práce je zajišťují povodňové orgány ve spolupráci se složkami IZS.

Za obnovovací práce se považují činnosti směřující k únosné obnově životního prostředí, společenského

života a materiálních hodnot, které nemají charakter bezprostředních opatření. Jedná se například o opravy dopravních značení a svodidel, vysoušení a demolice objektů, desinfekce a čištění vodních zdrojů. Tyto práce neprovádějí složky IZS (s výjimkou prací za úhradu).

Je možné vyžádat si síly a prostředky Sdružení dobrovolných hasičů Čech, Moravy a Slezska?

Sdružení dobrovolných hasičů je zájmovou organizací, občanským sdružením, které není určeno k provádění povodňových záchranných prací. Členy sdružení je možné požádat o poskytnutí pomoci – jako dobrovolníky – podle zásad o dobrovolnické službě nebo jako členy jednotek SDH obcí. Tyto jednotky zřizují obce; jsou organizačně, technicky i odborně k provádění povodňových záchranných a likvidačních prací proškoleny a připraveny.

Proč je nutné zapisovat nasazení sil a prostředků do povodňové knihy (nebo jiného dokumentu)?

Důvodem je především prokazatelnost vydaných nařízení a způsobu nasazení sil a prostředků při provádění povodňových záchranných nebo likvidačních prací spojených s mimořádnou událostí/povodní. Záznam současně slouží, spolu s dalšími účetními doklady a obrazovým materiálem, k prokázání a uznání nákladů za provedení nařízeného opatření.

2.2.10 Možnost vyhlášení krizového stavu

Pokud již ohrožení mimořádnou událostí/povodní není možné odvrátit běžnou činností povodňových orgánů, **složek IZS** a dalších subjektů, je možné přistoupit k vyhlášení krizového stavu.

Krizové stavy, které je možné vyhlásit při povodních

- **Stav nebezpečí**
 - Vyhláší se pro celé území kraje nebo jeho část až na 30 dní
 - Vyhláší hejtman kraje nebo primátor Prahy
- **Nouzový stav**
 - Vyhláší se pro celé území státu nebo jeho část až na 30 dní
 - Vyhláší vláda nebo její předseda při nebezpečí z prodlení s dodatečným souhlasem vlády

Vyhlášení krizového stavu umožňuje využít krizová opatření vymezená zákonem **240/2000 Sb., o krizovém řízení**.

Při krizovém stavu může starosta obce zřídit krizový štáb jako svůj pracovní orgán. V tom případě se povodňová komise stává součástí krizového štábu.

Klíčové slovo	
Složky IZS	1122
Stav nebezpečí	1133
Nouzový stav	1134
Zákon o krizovém řízení	1307

 1136

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jsou pro vyhlášení krizového stavu stanovena nějaká kritéria?

Směrodatné limity (např. x-letá povodeň $/Q_x/$, výška hladiny vodního toku, průtok) nejsou předem stanoveny jako hodnoty, při kterých by měl být vyhlášen krizový stav. Vždy se jedná o individuální posouzení míry ohrožení životů a zdraví, majetku či životního prostředí při konkrétní povodni; dále též o schopnost povodňových komisí obcí, ORP a kraje (ve spolupráci se složkami IZS a územními správními úřady) povodeň zvládnout běžnou činností bez vyhlášení krizových opatření. Taková opatření totiž umožňují omezovat lidská práva a svobody, přijímat opatření bez postupů daných správním řádem nebo využít výjimky ze zákona o veřejných zakázkách. Jestliže obec povodňovou situaci nezvládá, starosta obce cestou starosty příslušné ORP požádá hejtmana o vyhlášení stavu nebezpečí. O totéž může hejtmana požádat i starosta ORP, jestliže je v jeho správním obvodu zasaženo více obcí. Není-li možné povodeň a její následky zvládnout v rámci stavu nebezpečí, vyhláší vláda nouzový stav.

Musí starosta obce zřídit krizový štáb obce?

Starosta nemá – podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení – povinnost zřizovat krizový štáb. Jako pracovní orgán starosty k řešení krizových situací je

starostům (na základě zkušeností z řešení krizových situací) zřízení štábu doporučováno kvůli zajištění činností, které nutně nemusí při vzniku krizové situace vykonávat starosta osobně.

**Přecházejí při vyhlášení krizového stavu
v souvislosti s povodňovou situací povinnosti
povodňové komise obce na krizový štáb obce?**

Pokud starosta krizový štáb jako svůj pracovní orgán zřídil, v době povodní se při vyhlášení krizového stavu povodňová komise stává součástí tohoto štábu. Oprávnění a povinnosti povodňové komise na krizový štáb nepřecházejí. Povodňová komise bude, jako povodňový orgán obce, přijímat a činit opatření a vydávat příkazy k provedení povodňových zabezpečovacích a záchranných prací na správním území své obce. Totéž platí i v případě povodňové komise obce s rozšířenou působností, ale i povodňové komise kraje; povodňová komise kraje se za krizového stavu stává součástí krizového štábu kraje. Ani v tomto případě krizový štáb kraje, jako pracovní orgán hejtmána kraje, nepřebírá povinnosti a oprávnění povodňové komise. ORP a kraje však, pro upřesnění, povinnost zřídit povodňovou komisi i krizový štáb mají.

2.2.11 Náklady na opatření při povodni

Náklady na **povodňové zabezpečovací práce** na vodních tocích hradí jejich správci. V případě povodňových zabezpečovacích prací na vodních dílech hradí tyto práce vlastníci.

Náklady na **povodňové záchranné práce** hradí ten povodňový orgán, který vydal příkaz k jejich provedení. To neplatí, pokud si vyžádá základní složky IZS. Majetkovou újmu vzniklou v důsledku činnosti nebo opatření uložených v době povodně povodňovou komisí obce hradí obec.

Náklady obce při povodni

- V případě vydání příkazu povodňového orgánu obce, obec hradí:
 - povodňové zabezpečovací a záchranné práce
 - majetkovou újmu vzniklou v důsledku činnosti nebo opatření uložených v době povodně
 - náklady na opatření na vlastním majetku obce
- Činnost základních složek IZS obec nehradí

Náklady obce mohou pomoci hradit **humanitární organizace** , stát, kraje i dobrovolníci.

Více o těchto možnostech v oddílu 3 Obnova území po povodni .

Klíčové slovo	
Povodňové zabezpečovací práce	1041
Povodňové záchranné práce	1109
Humanitární pomoc	1131
Financování obnovy území po povodni (oddíl 3)	1223

 1137

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Má obec povinnost vyčleňovat finanční prostředky k řešení povodní?

Obec je jako povodňový orgán povinna zabezpečit řízení ochrany před povodněmi, a tudíž i financování těchto činností. Je do nich zahrnuta příprava na povodňové situace, řízení, organizace a kontrola všech příslušných činností včetně náhrady za majetkové újmy v průběhu povodně a v období následujícím bezprostředně po povodni.

A jak je to s vyčleňováním finančních prostředků pro případ krizových stavů?

Obec má povinnost vyčleňovat finanční prostředky na přípravu a provedení krizových opatření dle § 25 zákona č. 240/2000Sb., krizový zákon. Krizovými opatřeními jsou opatření přijatá k řešení krizové situace. Výše vyčleňovaných finančních prostředků by měla vycházet z rizik ohrožení obce; výše ale není právním předpisem stanovena.

Jak a kdo poskytuje humanitární pomoc?

Humanitární pomoc může být poskytnuta nestátními neziskovými organizacemi – dále „NNO“ (ČČK, Adra, Diecézní charita atd.), občany, ale např. i krajem nebo krajem, pomoc obec obci jako vzájemná pomoc územních samosprávných celků apod. Humanitární pomoc

se dá vyžádat i cestou krizových štábů ORP, resp. krizového štábu kraje, u Správy státních hmotných rezerv. Může být poskytnuta i ze zahraničí. Humanitární pomoc je pro obec bezplatná.

Jakým způsobem je humanitární pomoc koordinována a distribuována?

Humanitární pomoc postiženému obyvatelstvu organizuje a koordinuje hasičský záchranný sbor kraje. Většinou je humanitární pomoc aktivně nabízena nebo dovezena přímo do postižených obcí. Důležité je, aby tato pomoc odpovídala potřebám povodní postiženého obyvatelstva/obce. Obec by tedy měla vést přehled o konkrétních potřebách humanitární pomoci a požádat o ni NNO, ORP cestou např. hromadných sdělovacích prostředků. Bude-li její distribuci k občanům zajišťovat obec, je nutné zajistit výdej a podle potřeby přechodné uskladnění. Takto přijatá humanitární pomoc se stává majetkem obce – proto je výhodnější žádat o poskytnutí humanitární pomoci cestou jiných subjektů (např. NNO), a to přímo občanům, aby se předešlo otázce „co s tím po povodních?“.

Úvodní slovo k oddílu 3

Po povodni je důležité co nejdříve odstranit škody, které napáchala. Práce a činnosti, které po opadnutí vody následují, musejí být provedeny kvalitně a správným způsobem, a k tomu samozřejmě obec potřebuje mít i přístup k finančním a dalším zdrojům. Představitelé obce by měli vědět, kde sehnat lidi, techniku a peníze na obnovu života obce.

Situace kolem povodní je hektická a časově náročná, přesto je i nadále nutné důsledně dokumentovat vše, co se stalo a děje; usnadní to pozdější papírování a jistě to urychlí i tolik potřebnou pomoc obci i občanům.

Odpovědi na všechny palčivé otázky, které se tohoto tématu týkají, najdete v otázkách a odpovědích na konci každé kapitoly. V úvodu oddílu je shrnuto vše podstatné v přehledném schématu.

„Osvědčilo se mi nepodcenit důslednou dokumentaci povodní (vše nafotit), která se hodí zejména při následných žádostech o pomoc či dotace. Důležité je také pomáhat co nejdříve – kdo rychle dává, dvakrát dává...“

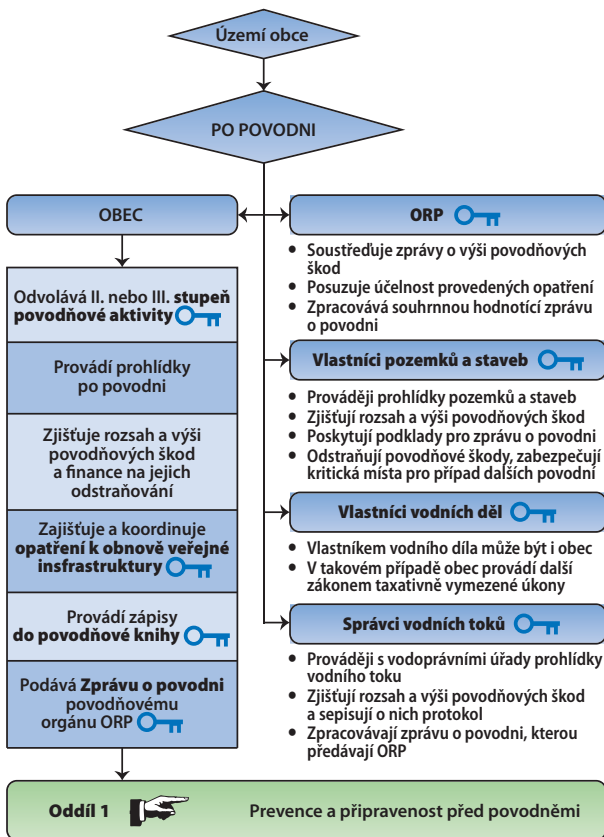
starosta města Nový Knín

Obsah oddílu 3**OBNOVA ÚZEMÍ PO POVODNI**

3.1 Schéma činnosti obce	122
3.2 Konec povodně a činnost obce po povodni	124
3.2.1 Opatření k odstraňování povodňových škod.....	128
3.2.2. Opatření k obnově majetku po povodni.....	132
3.3 Zdroje na realizaci odstraňování povodňových škod.....	136
3.4 Ostatní účastníci při obnově území.....	140
3.5 Financování povodňových škod obce	144
3.5.1 Pomoc státu při financování povodňových škod.....	148
3.5.2 Pomoc kraje při financování povodňových škod.....	152

OBNOVA ÚZEMÍ PO POVODNI

3.1 Schéma činnosti obce

Klíčové slovo	
Stupně povodňové aktivity	1026
ORP – součinnost s obcí	1005
Vlastníci pozemků a staveb – součinnost s obcí	1006
Správci vodních toků – součinnost s obcí	1007
Vlastníci vodních děl – součinnost s obcí	1126
Povodňová kniha	1023
Opatření k odstraňování povodňových škod	1218
Závěrečná zpráva o povodni	1024

 1216

3.2 Konec povodně a činnost obce po povodni

Povodeň končí odvoláním III. **SPA** , není-li v době odvolání vyhlášen II. SPA. V takovém případě povodeň končí odvoláním II. SPA. Nebyl-li žádný SPA vyhlášen, povodeň končí, pokud stav nebo průtok vody v příslušném profilu spadne pod směrodatné limity II. SPA v povodňovém plánu příslušného územního celku. Činnost obce se po povodni zaměřuje na provádění **likvidačních prací** k odstranění přímých následků povodní a následně na **obnovu** majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí na území obce.

Postup obce po povodni

- Ukončit činnost **povodňové komise** jakožto povodňového orgánu
- Provést prohlídky po povodni, zjistit následky, rozsah a výši škod, a pokračovat v dalších činnostech dle vodního zákona naznačených v úvodním schématu
- Stanovit **opatření na odstranění povodňových škod** , postup a způsob jejich realizace
- Provést vyúčtování a zajistit **financování všech přijatých opatření** na odstranění povodňových škod

Klíčové slovo	
Povodeň	1001
SPA	1026
Obnova území	1202
Likvidační práce	1129
Opatření k odstraňování povodňových škod	1218
Povodňová komise	1013
Zdroje na realizaci odstraňování povodňových škod	1220
Prvotní náklady	1228

 1217

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Proč je třeba rozlišovat likvidační práce a práce na obnovu území?

Rozlišování typu prací je důležité z hlediska zdrojů a možnosti jejich financování (z kraje i ze státního rozpočtu), kdy vynaložené náklady na likvidační práce patří spolu s náklady na povodňové záchranné práce mezi přímé, tzv. **prvotní náklady** ; u těchto nákladů je povoleno použít výjimku nebo zjednodušený postup vyplývající ze zákona o veřejných zakázkách. Výjimka se však netýká prací na obnovu území (opravy bytového fondu, komunikací, inženýrských sítí, budov a vybavení zdravotnických zařízení, ústavů soc. péče, škol a školských zařízení atd., pokud jsou majetkem obce), které je vždy nutné zadávat v souladu s podmínkami a postupy uvedenými v zákoně o veřejných zakázkách.

Co dělat, není-li možné provést likvidační práce ihned po povodni nebo v době vyhlášení krizového stavu?

Může se stát, že je provedení likvidačních prací (např. sanace zdroje pitné vody, která je jediným zdrojem pro obec) orgánem obce nařízeno v době povodně (nebo bezprostředně po povodni), ale není možné je provést, protože nejsou splněny podmínky, za kterých lze tyto práce provádět (zdroj je stále zaplaven, je vysoká

hladina spodní vody apod.). Pro uznání nákladů mezi prvotní náklady je podstatné, zda byl pokyn k jejich provedení vydán při nebo bezprostředně po povodni, při vyhlášení krizového stavu nebo v době jeho trvání. Doporučujeme tyto případy konzultovat s orgány příslušného kraje.

Jak se činnost povodňové komise ukončuje?

Ukončení činnosti povodňové komise obce je po skončení povodně provedeno zápisem do povodňové knihy. Od této doby jsou povodňovým orgánem orgány obce (viz oddíl 1), které dál zabezpečují provádění potřebných činností a opatření po povodni.

Co dělat s povodňovou knihou po skončení povodně?

Povodňovou knihu je třeba psát od doby hrozby vzniku, nejpozději však při vzniku povodně – tedy když povodňové orgány přebírají řízení povodně – až do doby ukončení povodně, resp. provedení likvidačních prací. Následně je potřeba zkontrolovat, zda jsou všechny údaje kompletní, a pečlivě ji uschovat pro případ, kdyby bylo třeba dokladovat některé údaje, např. k vyúčtování, prokázání nařízení opatření nebo způsobu jeho provedení, pro potřeby finanční kontroly apod.

3.2.1 Opatření k odstraňování povodňových škod

Při odstraňování povodňových škod v rámci likvidačních prací jsou na území obce prováděny nezbytné práce a neodkladná opatření (např. odstranění nánosů, naplavenin, odčerpávání vody ze zatopených objektů, úklid veřejných prostranství, zajištění funkčnosti základní infrastruktury apod.). Podle situace se k zabezpečení základních funkcí v obci provádějí ještě za povodně nebo bezprostředně po povodni.

Opatření při likvidaci následků

- Stanovení priorit a koordinace provedení **likvidačních prací**
- Zajištění statických posudků, demolice život ohrožujících staveb, konstrukcí, zařízení apod.
- Provedení **sanace** veřejných zdrojů pitné vody
- Zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti
- Poskytování instrukcí pro chování obyvatelstva bezprostředně po povodni
- **Poskytování psychosociální pomoci**
- Organizování **humanitární pomoci**
- **Hygienická a protiepidemická opatření**
- **Odvoz a likvidace odpadu a uhynulé zvěře**

Klíčové slovo	🔑
Likvidační práce	1129
Hygienická a protiepidemická opatření	1203
Odvoz a likvidace odpadu a uhynulé zvěře	1207
Sanace a asanace	1205
Poskytování psychosociální pomoci	1204
Humanitární pomoc	1131

🔑 1218

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jak pomoci občanům, kteří situaci psychicky nezvládají/potřebují psychosociální podporu?

Poskytování psychosociální pomoci povodní zasaženým občanům je obvykle koordinováno ze strany HZS krajů. Monitorování potřeby podpory mezi lidmi provádějí školení pracovníci neziskových organizací, které se snaží lidem pomoci v rámci tzv. intervence. Ukáže-li se, že je odborná péče nutná, jsou k dispozici profesionální psychologové z řad HZS, Policie ČR nebo Armády ČR. Pokud víte v obci o občanech, kteří tuto pomoc potřebují, obraťte se přímo na neziskové organizace, které situaci ve vaší obci monitorují, nebo na krizový štáb ORP.

Jaká hygienická a protiepidemická opatření mohou být pro období povodně i bezprostředně po povodni vydávána?

V oblastech zasažených povodněmi sledují pracovníci krajských hygienických stanic epidemickou situaci (vydávají hygienická opatření pro chování v zaplavených územích, mohou doporučit nebo nařídit očkování, např. proti žlutence), monitorují zásobování pitnou vodou vč. sledování její kvality, v místech nouzového ubytování sledují dodržování základních hygienických podmínek atd. Zdravotní péči o evakuované občany zajišťují zdravotnická zařízení v místě nebo

nejblíže místu ubytování a zdravotnická záchranná služba.

Může kraj pomoci se zajištěním likvidace škod?

Pokud povodeň způsobí rozsáhlé škody (většinou se jedná o povodně, při nichž je vyhlášen krizový stav), při kterých je potřeba provádět práce ve větším množství nebo rozsahu (např. statické posudky poškozených budov, demolice život ohrožujících staveb, konstrukcí nebo zařízení, sanace veřejných zdrojů pitné vody, odvoz odpadu apod.), mohou orgány kraje rozhodnout, že tyto práce pro všechny postižené obce zajistí kraj, a to včetně jejich financování. O takovém rozhodnutí budou orgány kraje starosty včas informovat.

Jak nakládat s odpady po povodni?

Odpovědnost za odstranění odpadů od občanů po povodni má příslušná obec. Ta organizuje na území zasaženém povodní shromažďování, popřípadě druhové třídění a odvoz odpadu. Odpad je kategorizován jako nebezpečný, a je tedy nezbytné s ním po celou dobu takto manipulovat (včetně zajištění ochranných pomůcek a dodržování hygienických opatření) až do jeho likvidace odbornou firmou.

3.2.2. Opatření k obnově majetku po povodni

Při odstraňování povodňových škod na území obce se po ukončení povodně a provedení nezbytných opatření provádějí činnosti a opatření na **obnovu** majetku. Jde o majetek, který slouží k zabezpečení základních funkcí v obci a obnově původního stavu před povodněmi nebo obecně akceptovatelného stavu. Při jejich provádění obec postupuje dle zákona o veřejných zakázkách.

Opatření při obnově

- Obnova **veřejné obecní infrastruktury**
- Demolice objektů, zařízení nebo konstrukcí, které neohrožují životy a zdraví
- Opravy obecních komunikací a mostů vč. silničního hospodářství ve vlastnictví obce
- **Sanace** a obnova staveb a pozemků
- **Informování obyvatelstva, PO a FO** (školy, firmy, zařízení apod.) o základních opatřeních v obci a jejich konkrétní realizaci

Klíčové slovo	
Veřejná infrastruktura	1201
Obnova území	1202
Informování obyvatelstva a relevantních subjektů	1208
Sanace a asanace	1205

 1219

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jak postupovat při zprovoznění veřejné infrastruktury, která není majetkem obce?

Dojde-li během povodně na území obce k poškození infrastruktury, která je ve vlastnictví státu, kraje, právnických nebo fyzických osob, zajišťuje subjekt její zprovoznění nebo obnovu – včetně priorit provedení (je-li poškození většího rozsahu nebo na větší ploše území) – na vlastní náklady. Obec tento subjekt informuje o poškození či nefunkčnosti infrastruktury, která má vliv na život v obci (např. dodávky energií, pitné vody), a žádá o její zprovoznění, pokud tak subjekt již nečiní sám. V případě, že by mohly být vzniklou situací ohroženy životy a zdraví osob, obec o této skutečnosti neprodleně informuje také HZS příslušného kraje a nadřízený orgán.

Jak postupovat v případě, kdy povodeň strhla most?

Starosta uplatňuje požadavek na stavbu provizorního mostu cestou krizového štábu (KŠ) kraje u KŠ ministerstva dopravy, kde posoudí jeho potřebnost a oprávněnost (odříznutí lidí, k obydlené části obce není jiná přístupová cesta, objízdná trasa je nepřiměřeně dlouhá atd.). Po rozhodnutí ministerstva dopravy zajistí KŠ kraje zpracování projektu provizorního mostu. Poté kraj určí subjekt, který bude stavbou tohoto mostu, včetně jeho převzetí, pověřen. Tento subjekt bude též zodpovědný

za informování správce komunikace (u místních komunikací je správcem obec) a dopravu mostu na místo. Kompletní požadavek zadá KŠ kraje cestou informačního systému KRIZKOM ústřednímu KŠ. Správce komunikace musí zajistit napojení provizorního mostu na komunikaci a převzetí mostu od Správy státních hmotných rezerv (SSHR), a to včetně údržby po dobu užívání (max. 3 roky, musí být uzavřena smlouva), demontáže a vrácení zpět do skladu SSHR na náklady správce komunikace.

O čem by měli být obyvatelé informováni?

Informace by měly být zaměřeny na situaci v obci a opatření, která obec přijala a přijme po povodni (např. hygienická opatření, dodávky sanačních a úklidových prostředků, zabezpečení pitné vody, dodávek energií a potravin, likvidace odpadu, objízdné trasy uzavřených komunikací, náhradní školní výuka apod.). Občané by měli být informováni také o možnosti pomoci při vysoušení, úklidu a opravách domů. Dále může starosta obce využít různé programy pomoci a podat o nich informace občanům – jde o programy, které nabízejí jednorázové finanční příspěvky, limitované proplácení nákladů nebo zvýhodněné úvěry, humanitární pomoc apod. Mnoho důležitých informací je při rozsáhlých povodních umístěno na webu ORP, kraje a jednotlivých ministerstev.

3.3 Zdroje na realizaci odstraňování povodňových škod

Realizace opatření k odstraňování povodňových škod, tj. k provedení likvidačních prací a obnově území, vyžaduje zajištění a koordinaci lidských, věcných a finančních zdrojů.

Zdroje k realizaci opatření

- Lidské zdroje
 - Jednotky **sboru dobrovolných hasičů obce** 🔑
 - **Složky IZS** 🔑
 - Právnické a fyzické osoby (obchodní vztah, **osobní pomoc** 🔑)
 - **Využití nezaměstnaných** 🔑
 - **Humanitární pomoc** 🔑, dobrovolníci
- Věcné zdroje
 - Vlastní věcné prostředky obce
 - Věcné prostředky složek IZS
 - **Pohotovostní zásoby SSHR** 🔑
 - Věcné prostředky/služby právnických a fyzických osob
 - **Humanitární pomoc** 🔑
- **Finanční zdroje** 🔑

Klíčové slovo	
Osobní a věcná pomoc	1116
Věcné zdroje SSHR	1209
Humanitární pomoc	1131
Složky IZS	1122
Využití nezaměstnaných	1210
Sbor dobrovolných hasičů obce	1206
Financování povodňových škod v obci	1223

 1220

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Je možné na obnovovací práce využívat složky IZS nebo jednotku sboru dobrovolných hasičů obce?

Použití složek IZS k obnově majetku možné není. Použití jednotek sboru dobrovolných hasičů k povodňovým záchranným a likvidačním pracím je bráno jako zásah jednotky (nasadí-li jednotku starosta obce, musí to nahlásit příslušnému OPIS HZS kraje). Je možné, že při krizových situacích bude vládou schválena dotace i na zásahy jednotky v obci, která je jejím zřizovatelem. Jestliže starosta jednotku (pouze jím zřízenou) použije na obnovovací práce, nejedná se o zásah, a tudíž není možné k financování využít krajské ani státní dotace.

Jakým způsobem se používají karty Správy státních hmotných rezerv (SSHR) na PHM?

V případě krizových situací může SSHR poskytnout složkám IZS (profesionálním hasičům a policii) karty, jejichž prostřednictvím mohou čerpat PHM z pohotovostních zásob, tyto náklady jsou hrazeny SSHR. Vláda může schválit používání těchto karet i jednotkám sboru dobrovolných hasičů; poskytování/čerpání PHM probíhá cestou příslušných územních odborů HZS krajů. PHM by neměly být čerpány na čerpacích stanicích, v takovém případě není možné náklady za PHM v rámci přímých, tzv. prvotních nákladů, hradit.

Smí se k provedení obnovovacích prací použít osobní či věcná pomoc právnických nebo fyzických osob?

Nikoliv, vyžádání (resp. vydání pokynu/příkazu) k provedení osobní či věcné pomoci je vázáno na provádění povodňových záchranných nebo likvidačních prací (tedy na období povodně). Obnovovací práce jsou prováděny na základě obchodního vztahu (např. dohoda, smlouva) mezi obcí a subjektem, který byl v souladu se zákonem o veřejných zakázkách k provedení prací vybrán.

Kdy je lepší v rámci věcné pomoci žádat od právnických nebo fyzických osob poskytnutí služby?

Při povodňových záchranných pracích a likvidaci povodňových škod je někdy potřeba zajistit nejen věcný prostředek (např. bagr, rypadlo, nákladní vozidlo), ale i jeho obsluhu. V takovém případě povodňový orgán obce uvede v příkazu o poskytnutí věcného prostředku, že se jedná o poskytnutí služby spočívající v poskytnutí věcného prostředku s obsluhou.

3.4 Ostatní účastníci při obnově území

Ostatní účastníci ochrany před povodněmi mají při obnově území, kromě prohlídek po povodni, zjišťování rozsahu a výše povodňových škod, zejména povinnost odstraňovat povodňové škody a zabezpečovat kritická místa pro případ další povodně.

Zpracovávají zprávy nebo poskytují podklady ke zpracování souhrnné **zprávy o povodni** .

Ostatní účastníci při obnově

- **Vlastníci pozemků a staveb v záplavovém území**
- **Správci vodních toků**
- **Vlastníci vodních děl**

Vlastníci pozemků a staveb mají nárok na náhradu škody způsobené opatřeními při povodni. Tento nárok můžou uplatňovat u místně příslušné obce, která tyto škody eviduje a stanovuje jejich náhradu.

Dalšími účastníky při obnově území jsou **povodňové orgány ORP** . Ty jsou nadřizeny povodňovému orgánu obce. ORP ve svém územním obvodu provádí činnosti naznačené v úvodním schématu a další, vyplývající **zákona o vodách** .

Klíčové slovo	
Zpráva o povodni	1024
Vlastníci pozemků a staveb – součinnost s obcí	1006
Správci vodních toků – součinnost s obcí	1007
Vlastníci vodních děl – součinnost s obcí	1126
Nařízení vlády č. 203/2009 Sb.	1317
ORP – součinnost s obcí	1005
Zákon o vodách	1003

 1222

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Může vlastník pozemku, který se nachází v záplavovém území, nebo stavby umístěné na tomto pozemku, uplatnit u obce náhrady za způsobené škody?

Vzniknou-li v souvislosti s povodněmi větší škody na pozemku (stavbě) umístěném v záplavovém území (např. mimořádné manipulace na vodním díle) vinou přijatých opatření, může být náhrada uplatněna u povodňového orgánu. Dojde-li ke škodě na pozemcích, které jsou k řízenému rozlivu povodní (např. poldr) předem určeny a vlastník je s jejich funkcí obeznámen, má jejich vlastník nárok na úhradu škody dle § 68 zákona č. 254/2001 Sb., resp. **NV 203/2009 Sb.**

Jak může obec ovlivnit vyčištění vodního toku po povodni?

Čištění vodních toků od nánosů způsobených povodní je povinností jejich správců. Tuto povinnost jim, v rámci odstraňování povodňových škod po povodni, ukládá vodní zákon. I přesto by obec měla co nejdříve po povodni zkontrolovat stav vodního toku na svém území, oslovit správce, a podle zjištěné situace s ním domluvit další postup. Účastníkem povodňové prohlídky je povodňový orgán ORP, může jím však být

i nadřízený orgán, v jehož kompetenci je vyhodnocení povodňových škod.

Jak je zajištěno obnovení funkčnosti vodoměrných stanic ve vlastnictví ČHMÚ nebo příslušného povodí?

V rámci činnosti předpovědní povodňové služby ČHMÚ a správce příslušného povodí jsou tyto organizace, mimo jiné, povinny provést vyhodnocení podávaných prognóz i hlášení a zkontrolovat stav vlastních vodoměrných stanic na všech povodňi zasažených vodních tocích. Podle potřeby pak přijímají nápravná opatření a zajišťují obnovení provozuschopnosti a funkčnosti povodněmi poškozených zařízení.

Jsou vlastníci povinni provádět prohlídky vodních děl?

Stejně jako ostatní účastníci, mají i vlastníci vodních děl povinnost po povodni provést (nebo zabezpečit provedení) prohlídku vodních děl, zjistit možná poškození a zajistit jejich opravu. Problémy mohou nastat u vodních děl III. a IV. kategorie, proto by měla obec – jako povodňový orgán – provedení prohlídek na těchto vodních dílech věnovat pozornost. Kdyby byla tato vodní díla poškozena nebo ve špatném stavu, mohly by při následující povodni nastat velké problémy. Pokud vlastník tuto povinnost zanedbává, je třeba využít pravomoci nadřízeného orgánu, který povinnost může uložit.

3.5 Financování povodňových škod obce

Došlo-li k poškození majetku a narušení základních funkcí na území obce vlivem povodně a

- nebyl-li vyhlášen **krizový stav** , nese náklady obec z vlastního rozpočtu, popřípadě využívá:
 - pojištění, **darů** , příspěvků, nebo může zřídit pro tento účel sbírku
 - může požádat o finanční **pomoc kraj**
 - nebo může požádat o finanční **pomoc stát**
- byl-li vyhlášen **krizový stav** , hradí krizová opatření přijatá k řešení povodně ten, kdo je nařídil
 - Kraj dle potřeby poskytuje obcím finanční prostředky z krizové rezervy kraje
 - Stát obvykle uvolňuje finanční prostředky k řešení krizových událostí z **rezerv státního rozpočtu**
 - Na obnovu povodněmi zničeného majetku může být dle **zákona 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou** , poskytnuta **státní pomoc** na obnovu **majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí na území**

Klíčové slovo	
Možnost vyhlášení krizového stavu	1136
Zákon č. 12/2002 Sb.	1311
Dary, humanitární sbírky	1213
Pomoc kraje při financování povodňových škod	1225
Pomoc státu při obnově majetku v souvislosti s krizovým stavem	1224
Rezervy státního rozpočtu	1227
Majetek sloužící k zabezpečení základních funkcí na území	1211

 1223

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jak postupovat při zřízení tzv. povodňové sbírky k odstranění povodňových škod?

Jedná se o zřízení veřejné sbírky obcí jako právnických osob dle zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách. Cílem sbírky je získat finanční příspěvky na odstraňování následků povodní pro předem stanovený veřejně prospěšný účel (např. na pomoc povodněmi postiženým fyzickým osobám, k odstranění povodňových škod na obecním majetku, majetku právnických nebo fyzických osob atd.). Oznámení o konání veřejné sbírky se podává u příslušného krajského úřadu písemně na předepsaném formuláři (je k dispozici na krajském úřadu), a to včetně povinných příloh.

Co je možné hradit z finanční pomoci kraje nebo státu?

Z krajské nebo státní dotace je povoleno hradit pouze ty náklady, které prokazatelně vznikly v příčinné souvislosti s řešením konkrétní povodňové situace, na kterou byly poskytnuty, a jsou výslovně uvedeny v dotačním dopise (smlouvě o přidělení dotace nebo rozhodnutí o poskytnutí dotace) – jde o účelovou dotaci na konkrétní výčet komodit. Je třeba dát pozor na to, zda se jedná o dotaci investiční nebo neinvestiční. Jakékoliv změny oproti uvedenému účelu musejí být předem odsouhlaseny poskytovatelem nebo zprostředkovatelem

dotace (např. státní dotace je poskytována prostřednictvím kraje), který je odpovědný za její použití a následné vyúčtování.

Jednotky sboru dobrovolných hasičů při povodni zasahovaly v obci, která je jejich zřizovatelem.

Jak je to s úhradou nákladů?

Obecně platí, že zásahy jednotek při povodňových záchranných nebo likvidačních pracích v obci, která je jejich zřizovatelem, hradí obec z vlastního rozpočtu. V případě krizové situace (rozsáhlých povodní) mohou být k jejich úhradě uvolněny krajem nebo ze státního rozpočtu mimořádné finanční prostředky. Předpokladem úhrady takto vzniklých nákladů je záznam v povodňové knize (v knize o zásahu); zásah byl proveden jako součást zásahu složek IZS a nahlášen na OPIS HZS příslušného kraje.

Lze žádat úhradu za provedení prvotních opatření z účelové rezervy na řešení krizových situací vzniklých před vyhlášením krizového stavu?

Tato účelová dotace se týká nákladů vzniklých až po vyhlášení krizového stavu a po dobu jeho trvání. V případě jednoznačného prokázání příčinné souvislosti s povodněmi mohou být tyto náklady uhrazeny.

3.5.1 Pomoc státu při financování povodňových škod

Stát může při rozsáhlých povodních a značných škodách poskytnout obcím finanční pomoc k pokrytí nákladů složek IZS (vč. jednotek SDH obcí), **prvotních nákladů** a nezbytných opatření z **rezervy státního rozpočtu**.

Při obnově území může stát vyhlásit dotační program „Obnova krajského a obecního majetku při živelní nebo jiné pohromě“.

Pokud byl vyhlášen krizový stav, může stát poskytnout pomoc na obnovu **majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí na území** dle z. č. 12/2002 Sb.

Pomoc na obnovu lze poskytnout

- Krajům, obcím
- FO a dalším PO (s výjimkou těch, které hospodaří se státním majetkem)

Obec provede odhad nákladů na obnovu. Odhad slouží kraji jako podklad pro zpracování „**Přehledu o předběžném odhadu nákladů**“. Ministerstvo pro místní rozvoj a Ministerstvo financí tyto přehledy, spolu se žádostmi krajů, využije pro zpracování návrhu „**Strategie obnovy území**“, který následně schvaluje vláda.

Klíčové slovo	
Majetek sloužící k zabezpečení základních funkcí na území	1211
Zákon č. 12/2002 Sb.	1311
Přehled o předběžném odhadu nákladů	1214
Strategie obnovy území	1215
Prvotní náklady	1228
Rezervy státního rozpočtu	1227

 1224

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Může obec požádat o poskytnutí státní pomoci?

Účelová rezerva státního rozpočtu na řešení krizových situací je určena pro ústřední správní úřady a kraje. Ty o ni mohou požádat po vyčerpání finančních prostředků, které byly v jejich rozpočtu pro tento účel schváleny.

K čemu slouží odhady obcí na výši prvotních nákladů?

Kraj v písemné žádosti o uvolnění finančních prostředků na řešení povodní z účelové rezervy státního rozpočtu musí zdůvodnit, na co budou finanční prostředky použity, uvést propočet finančních nákladů a výši částky, kterou po MV požaduje. Proto se kraj podle potřeby již v průběhu řešení krizové situace obrací na starosty obcí s žádostí o zaslání podkladů – tedy přehledu prvotních nákladů obce a odhadu jejich výše. Odhad se provádí z faktur, objednávek, pokynů a smluv. Jestliže je obec ještě nemá k dispozici, náklady na nezbytná opatření odhadne.

Na co je možné použít finanční prostředky z účelové rezervy státního rozpočtu?

Způsob použití finančních prostředků je dán usnesením vlády ČR. Jedná se o náklady, které byly vynaloženy v přímé souvislosti s řešením dané povodně, určené na provedení povodňových záchranných a likvidačních

prací a na neodkladná opatření. Jsou to např. náklady na nákup materiálu, pitné vody, paliv a energie, nákup drobného hmotného dlouhodobého majetku (do 40 tisíc Kč) nebo opravy techniky. Prostředky můžou být použity i na úhradu výdajů státní podpory v návaznosti na § 37 zákona č. 240/2000 Sb. Přesný výčet je vždy uveden v dotačním dopise (popř. smlouvě), který je obci při uvolnění finančních prostředků do rozpočtu obce zaslán. Jeho obsahem jsou i podmínky využití a následného vyúčtování této dotace.

Jakým způsobem je obcím státní dotace přidělována?

Státní dotace jsou ve většině případů poskytovány jako účelově vázané dotace do rozpočtu kraje. Obcím je kraj přerozděluje na základě zaslané žádosti nebo údajů, které obec poskytla např. cestou HZS kraje. Za použití finančních prostředků v souladu s rozpočtovými pravidly má odpovědnost kraj.

Ministerstva vyhlašují dotační programy na obnovu území postiženého povodní. Kde je hledat?

Jednotlivé dotační programy zveřejňují příslušné správní úřady na svých webových stránkách, kde jsou i informace a podklady k podání žádosti. Tyto stránky je po povodních třeba průběžně sledovat, popřípadě se informovat přímo na příslušných ministerstvech.

3.5.2 Pomoc kraje při financování povodňových škod

Kraj může obci poskytnout finanční pomoc na pokrytí tzv. **přímých nákladů** za provedení povodňových záchranných a likvidačních prací a prvotních nezbytných opatření přijatých při řešení povodně a na obnovu obecního majetku.

Finanční pomoc kraje se řídí obecně platnými právními předpisy a vnitřními směrnici kraje pro poskytování dotací a finančních darů.

Poskytnutí finanční pomoci kraje

- Poskytuje se na základě písemné žádosti obce
- Forma a **obsah žádosti** se může lišit dle konkrétního požadavku kraje
- Přidělení **dotace/grantu** nebo daru obci schvaluje zastupitelstvo kraje

Dotace/grant kraje je obci poskytnut na základě smlouvy o poskytnutí finančního příspěvku; součástí smlouvy jsou podmínky pro její využití a následné vyúčtování. Poskytnuté finanční prostředky, vyjma daru, podléhají finančnímu vypořádání s rozpočtem kraje.

Klíčové slovo	
Obsah žádosti	1226
Dotace	1212
Přímé náklady	1228

 1225

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Za jakých podmínek může obec žádat kraj o finanční pomoc k řešení povodňových škod?

Obec může požádat kraj o finanční pomoc v případě, že vyčerpala vlastní finanční prostředky, které měla k řešení povodňových škod vyčleněné (vč. vyčerpání krizové rezervy dle zákona č. 240/2000Sb.). Pokud budou k úhradě škod použity i jiné zdroje, potom částky (včetně krajské pomoci) vynaložené na jednotlivé akce nesmějí přesáhnout celkové náklady této akce, tj. nesmí dojít k dublované úhradě nákladů z více zdrojů.

Jaký je rozdíl mezi dotací a grantem, které kraj k řešení povodní a jimi způsobených povodňových škod poskytuje?

V obou případech se jedná o dotaci kraje do rozpočtu obce; dotace podléhá následnému vyúčtování. Při rozsáhlých povodních – zvláště těch, při kterých byl vyhlášen krizový stav – poskytuje kraj finanční pomoc obcím za výkon státní správy v přenesené působnosti formou dotace. Ta je určena především k řešení přímých/prvotních nákladů za provedení nezbytných povodňových záchranných a likvidačních prací a neodkladných opatření s využitím uvolnění krizové rezervy. Dotace je poskytována na základě žádosti obce, a to za podmínek uvedených ve smlouvě o poskytnutí

finančního příspěvku kraje. V případě rozsáhlých povodní je k obnově majetku obcí možné využít dotace ve formě grantových programů, vyhlášených krajem mimořádně, nebo jako součást akčního plánu kraje v následujícím roce. Granty jsou určeny k obnově majetku obce, který byl povodněmi zničen (např. požární nádrže, hráze rybníků, obecní komunikace, čistírný odpadních vod, vodovody a kanalizace, dlouhodobý hmotný majetek – např. čerpadla, elektrocentrály apod. nad 40 tisíc Kč).

Kdo obec o poskytnutí finanční pomoci kraje při rozsáhlých povodních vyrozumí?

Pokud se kvůli rozsáhlým povodním kraj rozhodl uvolnit ze svého rozpočtu finanční prostředky k řešení povodňových škod (jedná se především o přímé, tzv. prvotní náklady, ale může to být i mimořádný grant), jsou tyto informace, včetně podmínek k jejich poskytnutí, zveřejněny na webu kraje a v informačních listech kraje pro obce. Starostům obce mohou být zaslány e-mailem – záleží na přístupu kraje, jaký způsob informování využije.

Slovo závěrem k projektu CO DĚLAT – povodeň 3D

Publikace „Co dělat ... Povodeň“ je nedílnou součástí výzkumného projektu VG2012015081. Jejím cílem je přispět k základní orientaci v legislativním prostředí, které je spojeno s problematikou povodní. Přínosem projektu v jeho celé šíři by mělo být zvýšení efektivnosti systému vzdělávání, přípravy a výcviku v oblasti připravenosti na mimořádné události.

Vydáním této publikace, která vhodně doplňuje hlavní část projektu, kterou je počítačový Simulátor 3D Povodeň, přispívá Centrum pro bezpečný stát o.s. ke zvýšení informovanosti o problematice povodní těch starostů, kteří se při své práci nemohou spoléhat na široké zázemí specializovaných útvarů krizového řízení v obci.

Informace zaměřené na rozšíření povědomí o možnostech financování mimořádných událostí pro starosty menších obcí poskytuje projekt na webu www.e-radnice.cz/financovani-MU. Na tomto místě lze nalézt přehlednou interaktivní tabulku zachycující souhrn možností, včetně kontaktu na příslušné poskytovatele dotací a finančních prostředků. Díky tomu je možné si udělat ucelený přehled a lépe připravit svoji obec na možné nebezpečí.

SIMULÁTOR 3D POVODEŇ

Jedinečný multifunkční nástroj k simulaci taktických činností při řešení povodní.

Simulátor umožňuje:

- ✓ Ovládat síly a prostředky
- ✓ Evakuovat z území
- ✓ Pracovat s časem a počasím
- ✓ Ovládat vodní tok a vodočetné latě
- ✓ Experimentovat s rozhodováním
- ✓ Ověřovat zvolené postupy
- ✓ Implementovat předdefinované scénáře
- ✓ Vytvořit individuální prostředí na míru
- ✓ Nastavit prostředí (povětrnostní podmínky, denní a noční doba)
- ✓ Ukládat a otevírat rozehrané situace

www.simulator3D.eu

Copyright © 2015, Centrum pro bezpečný stát o. s.

Zkratky

SPA 	Stupeň povodňové aktivity
ORP	Obec s rozšířenou působností
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
IS	Informační systém
dPP	Digitální povodňový plán
ČR	Česká republika
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
MZe	Ministerstvo zemědělství
MV	Ministerstvo vnitra
IZS	Integrovaný záchranný systém
LVS	Lokální výstražný systém
OPŽP	Operační program životního prostředí
SDH 	Sbor dobrovolných hasičů
PO a FO	Právníké a fyzické osoby
OPIS IZS 	Operační a informační středisko IZS
OPIS HZS	Operační a informační středisko HZS
OPIS GR HZS ČR	Operační a informační středisko generálního ředitelství HZS
OÚ	Obecní úřad
ČD	České dráhy
ČGS	Česká geologická služba
HZS	Hasičský záchranný sbor
NNO	Nestátní neziskové organizace
ČČK	Český červený kříž
KŠ	Krizový štáb
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
PHM	Pohonné hmoty
NV	Nařízení vlády

Klíčové slovo	
SPA	1026
Sbor dobrovolných hasičů obce	1206
OPIS IZS	1117

 1298

Zdroje

- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
- Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a zabezpečení úkolů ochrany obyvatelstva
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů
- Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR
- Metodický pokyn MŽP k zabezpečení hlásné a povodňové služby (č. 12/2011)
- TNV 75 2931: Odvětvová technická norma vodního hosp., Praha: Hydroprojekt a.s., 2006, 38 s.
- Strategie ochrany před povodněmi ČR
- NV č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníky osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva
- Zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území
- Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů

Klíčové slovo	
Zákon o vodách	1003
Zákon o IZS	1308
Vyhláška č. 380/2002 Sb.	1309
Zákon o krizovém řízení	1307
Zákon o bezpečnosti ČR	1312
Metodický pokyn č. 12/2011	1300
Technická norma TNV 752931	1304
Strategie ochrany před povodněmi ČR	1305
NV č. 463/2000 Sb.	1310
Zákon č. 12/2002 Sb.	1311
Zákon o vodovodech a kanalizacích	1316

 1299

Důležité telefonní kontakty

Tísňové linky	
Evropská tísňová linka	112
HZS	150
Policie ČR	158
Obecní policie	156
Zdravotnická záchranná služba	155
Úřady a instituce	
Krizová linka kraje	
OPIS HZS kraje	
Správce povodí	
Povodňová služba MŽP	267 122 998
Povodňová komise ORP	
Povodňová komise obce po toku	
Člověk v tísni	226 200 400
Poruchové služby	
Energetické služby	
Vodovody a kanalizace	
Technické služby	

Důležité telefonní kontakty

Plynárenské služby	
Komunální služby	
Zprostředkovatel telefonních služeb	
Povodňová komise obce	
Předseda	
Místopředseda	
Tajemník	
Vlastní kontakty	

Poznámky

Poznámky

